

Klima- og
miljødepartementet

Nærings- og
fiskeridepartementet

Handlingsplan

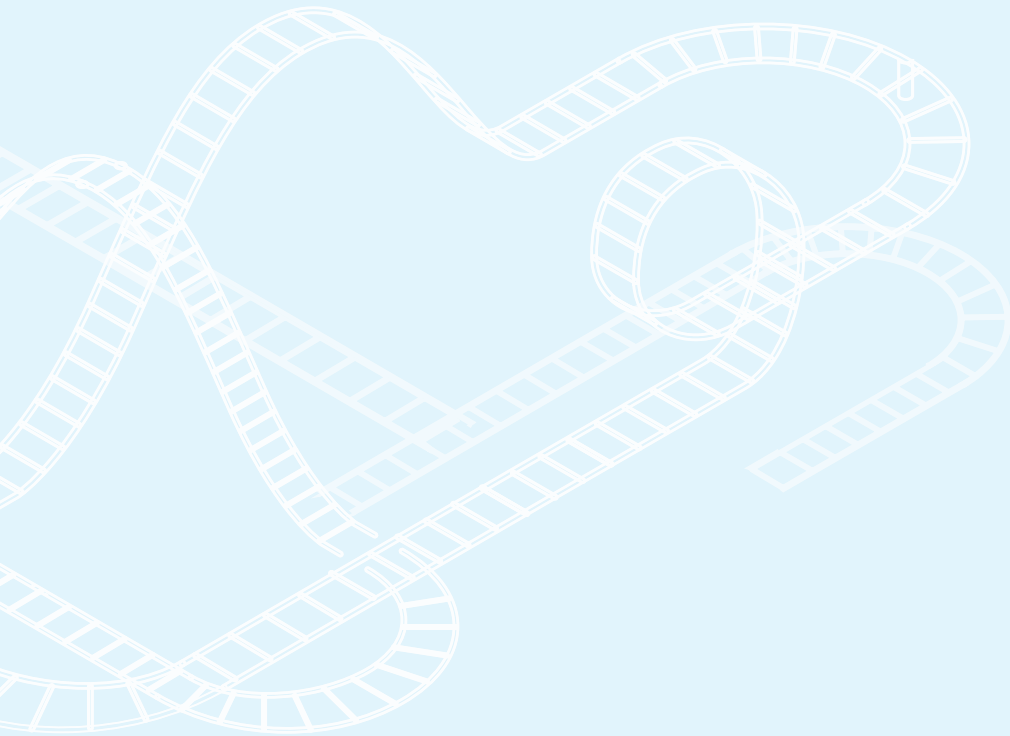
Handlingsplan for en sirkulær økonomi

2024–2025

Innhold

Forord	3
1 Innledning	5
2 Sirkulær verdiskaping	9
2.1 Forskning og innovasjon	9
2.2 Økonomiske virkemidler	11
2.3 Offentlige anskaffelser	13
2.4 Konkurransopolitikk	15
2.5 Merkeordninger	15
2.6 Standardisering	16
2.7 Digitalisering	17
2.8 Regjeringens eierskapspolitikk	18
Handlingspunkter	19
3 Regulering for en mer sirkulær økonomi	21
3.1 Regelverk for bærekraftige og sirkulære produkter og verdikjeder	23
<i>Ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder .....</i>	<i>24</i>
<i>Økodesign .....</i>	<i>24</i>
<i>De syv prioriterte verdikjedene .....</i>	<i>25</i>
<i>Regelverk som legger til rette for at forbrukerne kan ta gode miljøvalg .....</i>	<i>31</i>
3.2 Bærekraftig finans	32
<i>EUs taksonomi .....</i>	<i>32</i>
<i>Selskapers bærekraftsrapportering .....</i>	<i>33</i>
3.3 Kjemikalierregelverk	34
3.4 Avfallsregelverk	34
3.5 Revidert industriutslippsdirektiv	37
3.6 Kritiske råmaterialer	38
3.7 Brukthandeloven	39
Handlingspunkter	40
4 Kompetanse, partnerskap og resultatoppfølging	43
4.1 Kompetanseutvikling	43
<i>Rådet for rettferdig omstilling i arbeidslivet .....</i>	<i>44</i>
4.2 Partnerskap	44
<i>Kommunen som tilrettelegger .....</i>	<i>44</i>
<i>Klimapartnerskap .....</i>	<i>45</i>
<i>Plastpartnerskap .....</i>	<i>45</i>
<i>Samfunnsoppdrag .....</i>	<i>46</i>
4.3 Resultatoppfølging	48
<i>Mål og indikatorer .....</i>	<i>48</i>
<i>Statistikk .....</i>	<i>48</i>
Handlingspunkter	50

Forord

Vi lever i et samfunn som kaster ressurser vi ikke har råd til å sløse med. Det er klær som brukes få ganger, og som er designet på en måte som ikke egner seg til gjenvinning. Det er elektronikk som havner på søppelfyllingen, selv om det inneholder kritiske mineraler. Det er engangsplasten som havner i grøftekanten, i havet og i magen vår, selv om den har en levetid på 500 år. De siste femti årene er verdens ressursbruk mer enn tredoblet. Denne trenden må vi snu. Som samfunn må vi klare å gå fra en lineær til en sirkulær økonomi, der ressursene får nye liv og produkter designes på en måte som tillater nettopp det.

Overgangen til en sirkulær økonomi byr på utfordringer for etablerte verdikjeder og for oss som forbrukere. Samtidig kommer overgangen med svært mange fordeler.

Sirkulær ressursbruk er god klimapolitikk fordi vi reduserer utslippene fra produksjon av nye produkter. Det er god miljøpolitikk fordi mindre avfall kommer på avveie, og behovet for jomfruelige mineraler reduseres. Det er god næringspolitikk fordi det skaper nye arbeidsplasser og næringer.

Etablering av en sirkulær økonomi kan bare skje gjennom økt samordning og samhandling mellom mange aktører: forvaltningen, næringslivet, forbrukere, kommuner, fylkeskommuner og berørte interesseorganisasjoner.

Politikk handler om å prioritere. I denne handlingsplanen er det pekt på syv prioriterte verdikjeder som blir viktige for å lykkes med overgangen til en sirkulær økonomi. Fra batterier og kjøretøy, til emballasje og tekstiler. Disse verdikjedene treffer samtidig et bredt antall aktører som er avgjørende for at vi lykkes.

Vi må også se på virkemidler og finne de riktige insentivene som støtter opp om den sirkulære

økonomien. Det skal lønne seg å arbeide sirkulært. Regjeringen har oppnevnt en ekspertgruppe som skal gjøre en helhetlig utredning av virkemidler som kan fremme sirkulære aktiviteter. Dette kan både være lover og regler, virkemidler eller økt kunnskap. Utvalgets anbefalinger vil danne utgangspunktet for politikktutviklingen fremover.

Sirkulær økonomi er derfor en naturlig del av næringspolitikken og vi innlemmer dette i det langsiktige verdiskapingsmålet der hensynet til natur og klima er førende. For eksempel gis det i oppdragsbrevene til det næringsrettede virkemiddelapparatet føringer for å styrke innsatsen og koordinere det tverrgående arbeidet innenfor sirkulær økonomi. Regjeringen har også endret regelverket for offentlige anskaffelser og hovedregelen nå er at det skal stilles klima- og miljøkrav ved alle offentlige anskaffelser. Regjeringen reviderer også brukthandelsregelverket for å legge til rette for sirkulære forretningsmodeller og økt brukthandel. Og i næringspolitiske satsinger som mineralstrategien, batteristrategien og grønt industriløft har sirkulær økonomi en sentral rolle.

I Hurdalsplattformen erklærte regjeringen at vi må gå fra en lineær økonomi med bruk og kast til en sirkulær økonomi basert på tanken om at minst mulig ressurser skal gå til spille. I denne handlingsplanen legger regjeringen fram konkrete og målrettede tiltak for å gjøre vårt for at denne overgangen skjer så raskt som mulig og på en måte som reduserer avfall og gir ny verdiskaping.

A. B. Eriksen

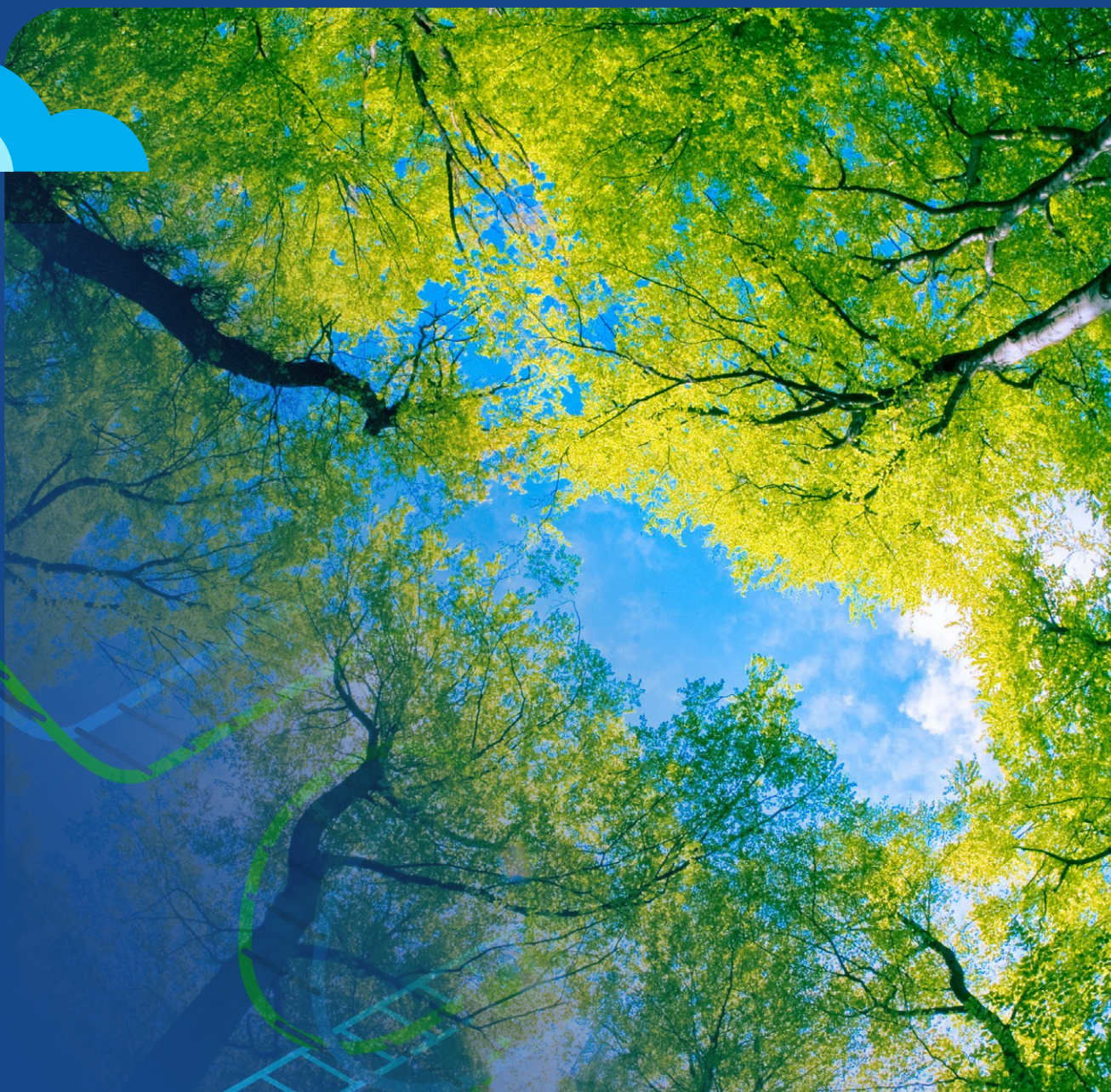
Andreas Bjelland Eriksen
Klima- og miljøminister

Jan Christian Vestre

Jan Christian Vestre
Næringsminister

Kapittel 1

1 Innledning

Regjeringens visjon er at Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi som reduserer den samlede miljø- og klimabelastningen og skaper nye arbeidsplasser i hele landet. Ressurser må brukes og ombrukes mer effektivt i giftfrie kretsløp og erstatte uttak av, og produksjon med nye ressurser.

Verdens forbruk av ressurser er den viktigste årsaken til klimaendringer, forurensning og tap av naturmangfold, ifølge FNs ressurspanel. Uttak og bearbeiding av ressurser er mer enn tredoblet de siste 50 årene. Det har gitt store konsekvenser for klima og natur, økt luftforurensning, vannmangel og redusert vannkvalitet. Forbruket av ressurser vil øke med 60 prosent de neste 40 årene, dersom det ikke blir mer effektivt og sirkulært. Det er mulig å gjøre sektorer som bygg, transport, mat og energi mer sirkulære og ressurseffektive, samtidig som vi kan leve gode liv. Dette kommer fram i FNs ressurspanels hovedrapport *Global Resources Outlook 2024*.¹

Varer blir i stor grad solgt på det globale markedet uten at de samfunnsøkonomiske kostnadene som miljøproblemene medfører, er priset inn. Et mangelfullt globalt regelverk, eller manglende håndheving av slikt regelverk, hindrer overgangen til en mer sirkulær økonomi. Det er økende interesse globalt for å snu økonomien i en mer sirkulær retning. Behovet for økt sirkularitet er også et sentralt tema i *NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp*.²

I sin gjennomgang av Norges innsats for klima og miljø pekte OECD (2022)³ på at Norge har et høyt materielt fotavtrykk per innbygger sammenlignet med andre land. OECD anbefaler at Norge legger bedre til rette for en overgang til en mer sirkulær økonomi, og at det tas hensyn til negativ miljøpåvirkning i andre land som følge av norsk konsum av varer. En raskere omstilling til en mer sirkulær økonomi kan bidra til å redusere Norges globale klima- og miljøfotavtrykk. Overgangen til en grønn sirkulær økonomi vil på kort sikt innebære omstillingskostnader for næringsdrivende. På sikt vil norsk næringsliv kunne styrke

¹ International Resource Panel: [Global Resource Outlook 2024](#)

² [NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp](#)

³ OECD Environmental Performance Reviews: [Norway 2022](#)

konkurransesevnen samtidig som vi øker mulighetene for å nå nasjonale og internasjonale klima- og miljømål. Mange sirkulære verdikjeder er i en tidlig utviklingsfase, og markedene er preget av en lineær økonomi, der det er rimeligere å kjøpe nye produkter og råvarer enn å bruke sirkulære løsninger og materialer. Ved å være tidlig ute, kan næringslivet gripe nye muligheter og øke konkurransefortrinnet sitt. Estimater fra EU viser at deres handlingsplan for sirkulær økonomi⁴ kan gi rundt 700 000 nye arbeidsplasser. Det er rimelig å anta at det kan skapes nye arbeidsplasser knyttet til nye, sirkulære verdikjeder også i Norge.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet utgjør et viktig premiss for regjeringen sitt arbeid med sirkulær økonomi. «Sirkularitet» er i dette perspektivet ikke et mål i seg selv, men vil bidra til å realisere en helhetlig ambisjon om økt bærekraft både økonomisk, miljømessig og sosialt. Dette gjelder globalt, men også nasjonalt for Norges del. Myndighetene må vurdere hvilke virkemidler og rammevilkår som effektivt bidrar til den ønskede utviklingen om en mer sirkulær økonomi. Forskning og innovasjon, skatter og avgifter, krav ved offentlige anskaffelser, konkurransepolitikk, regelverk, merkeordninger, standardisering, digitaliseringspolitikk og eierskapspolitikk omtales i kapittel 2 av handlingsplanen.

Det utarbeides nå et nytt regelverk for for sirkulær økonomi gjennom EU/EØS-samarbeidet. Ett av de viktigste nye grepene er et forsterket rammeverk for bærekraftige produkter og verdikjeder. Regelverkene vil høyne bærekraftsstandardene for produkter i hele det indre marked og vil være en helt sentral motor i omstillingen til en mer sirkulær økonomi. Dette omtales i kapittel 3. I Norge har vi satt i gang en prosess for at regelverket skal kunne gjennomføres og legge til rette for gjennomføring av nye typer krav.

I kapittel 4 presenteres tiltak for kompetanse, partnerskap og resultatoppfølging for å sikre at alle relevante aktører kobles sammen, gis mulighet til å påvirke og utvikle ny kompetanse for å finne den beste veien til en mer sirkulær økonomi. Å omstille til en mer sirkulær økonomi vil bidra til å nå internasjonale, regionale og nasjonale klima- og miljømål. Indikatorer for å måle utvikling vil være avgjørende for å følge med på hvordan omstillingen til en mer sirkulær økonomi går. Regjeringen er i gang med å vurdere indikatorene i EUs rammeverk for måling av sirkulær økonomi, og vil vurdere å innføre nasjonale indikatorer samt ytterligere mål på bakgrunn av dette.

Handlingsplanen utfyller den nasjonale strategien for sirkulær økonomi fra 2021⁵. Regjeringen vil integrere sirkulær økonomi bredt i relevante virkemidler og tiltak, slik at dette arbeidet ikke blir et eget arbeid på siden av øvrig politikkutvikling. Regjeringen vil derfor utvikle politikken for sirkulær økonomi som del av relevante politiske dokumenter som vil presenteres fremover, for eksempel regjeringens klimamelding og naturmelding, og i næringspolitiske strategier.

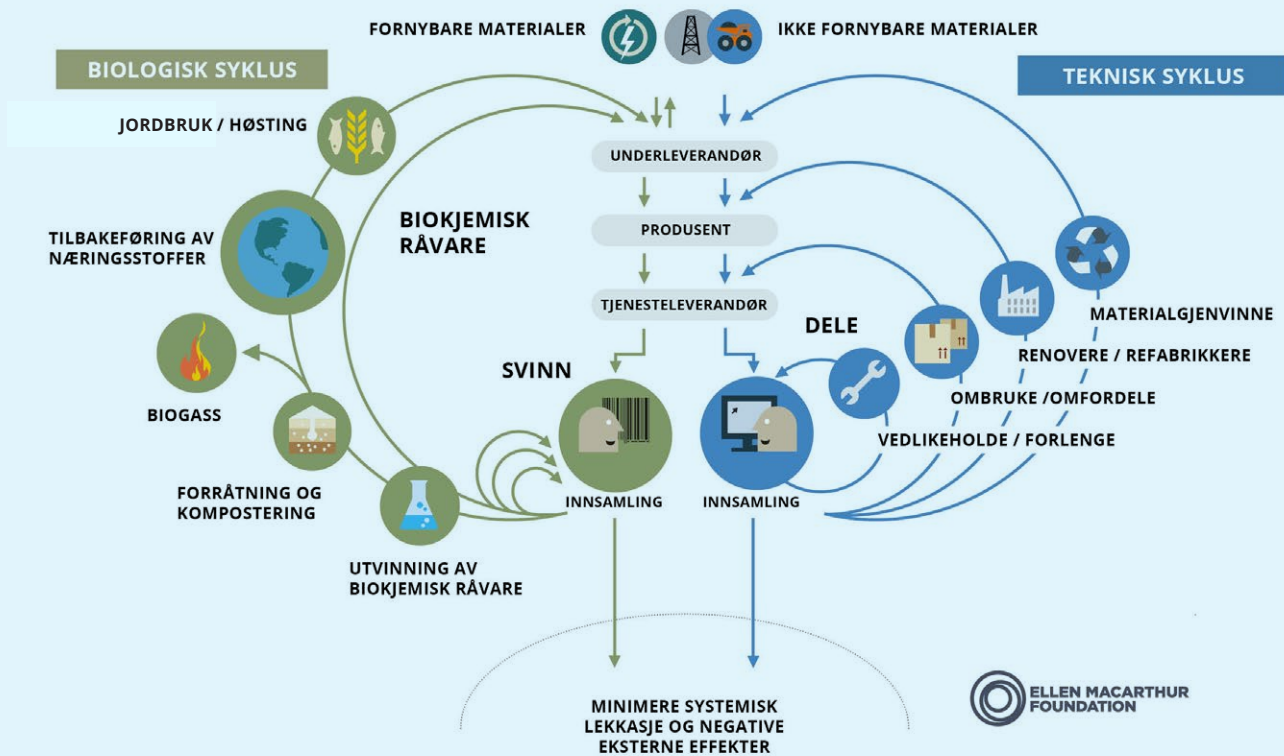
---

⁴ EU (2020) COM/2020/98 [EUs handlingsplan for en sirkulær økonomi](#)

⁵ [Nasjonal strategi for ein grøn, sirkulær økonomi \(2021\)](#)

Figur 1.1 Hva er sirkulær økonomi?

Kilde: Basert på Ellen Macarthur Foundation, ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy-diagram

En anerkjent illustrasjon på sirkulær økonomi beskriver to materialsykluser, en for fornybare biologiske ressurser og en for ikke-fornybare ressurser.

I den biologiske materialsyklusen tar vi i bruk biologiske ressurser som kan vokse, høstes og fornye seg så lenge vi forvalter dem godt. Av disse biologiske ressursene får vi mat og biobaserte materialer. Overskudd, rester og sidestrømmer er fornybare råvarer som blir til nye produkter, før de blir ført tilbake til naturen etter å ha blitt brukt i samfunnet, for eksempel gjennom kompostering, nedbryting for produksjon av biogass eller annen utnyttelse av næringsstoffene i materialet. Gjennom prosessene i naturen blir det lagt grunnlag for nye biologiske ressurser.

I den tekniske materialsyklusen sirkulerer produkter, komponenter og materialer som er produsert med egenskaper som gjør dem egnet til å brukes om igjen, enkelt repareres, oppgraderes, moderniseres eller materialgjenvinnes. Materialene kan ha både biologisk og ikke-biologisk opphav. Materialer av biologisk opphav kan først sirkulere i den tekniske syklusen for så, etter endt bruk, bli ført tilbake i den naturlige biologiske nedbrytningssyklusen.

Kapittel 2

2 Sirkulær verdiskaping

Den nasjonale strategien for sirkulær økonomi viser blant annet til potensialet for verdiskaping i et sirkulært norsk næringsliv. Norsk industri har stort potensial for økt sirkularitet og ressurseffektivitet. Grønt industriløft⁶ er regjeringens store industrisatsing, som skal ta oss gjennom den største omstillingen norsk økonomi har sett i moderne tid. Dette innebærer blant annet å legge til rette for bruk av fornybare ressurser og ombruk av produkter og materialer i helhetlige sirkulære systemer. Regelverket som er omtalt i kapittel 3 vil stille nye krav til virksomheter og bidra til å fremme bærekraft i alle ledd av verdikjeden. For å gi ytterligere insentiver til omstillingen, bør regelverket suppleres med andre virkemidler. Eksempler på slike virkemidler er forskning og innovasjon, skatter og avgifter, krav og føringer ved offentlige anskaffelser, konkurransepolitikk, sertifiseringsordninger, standardisering, digitaliseringspolitikk og eierskapspolitikk.

– Norsk industri har stort potensial for økt sirkularitet og ressurseffektivitet.

2.1 Forskning og innovasjon

Regjeringen har lagt frem Meld. St. 5 (2022–2023) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032⁷. Ett av tre overordnede mål for regjeringens forskningsinnsats er å styrke den miljømessige, sosiale og økonomiske bærekraften. Klima, miljø og energi er en av seks tematiske prioriteringer og sirkulær økonomi er særlig omtalt under denne prioriteringen. Det er viktig med internasjonalt samarbeid om omstillingen. Verdikjedene er globale, og sirkulær økonomi krever samarbeid på tvers av land. Nasjonalt arbeid om kunnskaps- og kompetansegrunnlag bør ses i sammenheng med internasjonalt arbeid på feltet, og særlig EUs initiativer. Forskning og innovasjon for sirkulær økonomi er en prioritert i EUs forsknings- og innovasjonsprogram Horisont Europa (2021–2027) hvor Norge deltar. Det er et ledd i EUs arbeid med målene i Europas grønne giv.

⁶ Nærings- og fiskeridepartementet: [Veikart 2.0: Grønt industriløft](#) (2023)

⁷ Meld. St. 5 (2022–2023) [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032](#)

Det er også relevant å se hen til arbeidet til FNs klimapanel (IPCC), Naturpanelet (IPBES) og FNs ressurspanel (IRP). Felles for alle er at de bidrar til kunnskapsutvikling med betydelig relevans for sirkulær økonomi. Alle kunnskapspanelene er viktige for nasjonal kunnskapsutvikling og politikkutforming.

– Nasjonalt arbeid om kunnskapsgrunnlag og kompetansegrunnlag bør sees i sammenheng med internasjonalt arbeid på feltet.

– Alle kunnskapspanelene er viktige for nasjonal kunnskapsutvikling og politikkutforming.

Det næringsrettede virkemiddelapparatet har i hovedsak generelle virkemidler som er tilgjengelige i hele landet. Generelle virkemidler er åpne ordninger uten føringer knyttet til tema, teknologi eller bransje. Gjennom statsbudsjettet for 2023 innførte regjeringen et hovedprinsipp om at prosjekter som får støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030, og målet om at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050. Prinsippet favner både prosjekter med nøytral effekt og prosjekter med positiv effekt på grønn omstilling, og er for eksempel ikke til hinder for å støtte gode prosjekter i petroleumsnæringen. I tillegg er det innenfor virkemiddelapparatet målrettede ordninger som er avgrenset til et tema eller en teknologi, f.eks. klima- og miljøteknologi. Dette er ordninger som Miljøteknologiordningen, Grønne vekstlån og Grønn plattform. Grønn plattform er en felles konkurransearena i regi av Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva, i samarbeid med Enova. For årene 2020-2023 er det utlyst til sammen 2,5 milliarder kroner gjennom Grønn plattform, og totalt 23 prosjekter innenfor blant annet energi, industri, sirkulær økonomi og bioøkonomi er tildelt midler gjennom utlysninger i 2021 og 2022.

Det næringsrettede virkemiddelapparatet har dessuten en rekke tverrgående satsinger hvor sirkulær økonomi er omfattet. I 2022 inngikk Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Siva, Enova og Gassnova en ny samarbeidsavtale om grønn vekst. Avtalen omhandler hvordan samarbeid om virkemidler, mobilisering, systemutvikling og digitalisering best kan rigges. I statsbudsjettet for 2023 fikk Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Siva også føringer om å styrke innsatsen og koordinere det tverrgående arbeidet innenfor sirkulær økonomi med utgangspunkt i virkemiddelaktørenes samarbeidsavtale om grønn vekst. Denne føringen ble videreført i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024, og gjennom Stortingets budsjettvedtak. Føringen følges opp i den formelle styringsdialogen med virkemiddelaktørene.

Bionova er etablert som en del av Innovasjon Norge, og skal være et verktøy som bidrar til å nå Norges klimamål for 2030 og å bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Bionova skal samtidig bidra til innovasjon og verdiskaping innen bioøkonomien knyttet til jordbruk-, skogbruk- og havbruksnæringene. Virkemidlene i Bionova, herunder tiltak for mer bærekraftig fôr, skal samspille med andre virkemidler. Innovasjon Norges bioøkonomiordning er innlemmet i Bionovas virkemiddelportefølje. Ordningen skal legge grunnlag for økt verdiskaping i biobaserte næringer gjennom en markedsbasert og bærekraftig utnyttelse av bioressursene. Dette inkluderer fortsatt arbeid med teknologi og grønne løsninger i fiskeri- og havbruksnæringen og oppfølging av handlingsplanen for bioøkonomi sammen med Forskningsrådet og Siva.

Forskningsrådet har siden 2020 hatt en satsing for å styrke forskning og innovasjon innenfor sirkulær økonomi. Forskningsrådets totale innsats på sirkulær økonomi har mer enn firedoblet seg de siste tre årene, fra om lag 100 millioner kroner i 2020 til 440 millioner kroner i 2023. Forskningsrådet har også opprettet et eget budsjettformål for å synliggjøre tverrgående satsinger på sirkulær økonomi, og flere av Forskningsrådets porteføljer bidrar med midler til budsjettformålet.

2.2 Økonomiske virkemidler

Det er behov for å vurdere hvordan økonomiske virkemidler kan bidra til bedre ressursutnyttelse, øke sirkulære produksjons- og forbruksmønstre og stimulere verdiskaping og sysselsetting basert på sirkulære løsninger.

Skatteutvalget (NOU 2022: 20) bemerket at sirkulær økonomi er et relativt nytt felt innenfor økonomifaget og mente at det er et stort kunnskapsbehov. Utvalget anbefaler at det bør gjennomføres en bred utredning av tiltak for å fremme sirkulære aktiviteter. Utvalget presiserte at tiltak på skatte- og avgiftssiden bør vurderes opp mot andre tiltak, herunder direkte reguleringer og informasjonstiltak. Klimautvalget (NOU 2023:25) peker på at all politikk fremover må ta utgangspunkt i at alle ressurser er knappe. Økonomien må derfor bli mer sirkulær for at økonomisk aktivitet skal skje innenfor planetens tålegrenser. I flere av EU-regelverkene oppfordres landene til å ta i bruk økonomiske virkemidler for å gi insentiver til omstillingen. Økonomiske virkemidler kan utfylle krav fra EU/EØS-regelverk for å bidra til å redusere miljøkonsekvensene av våre forbruks- og produksjonsmønstre. Riktig innretning av virkemidler kan gi insentiver til atferdsendring, reduserer miljøbelastningen knyttet til produksjon, bruk og avfallshåndtering, og kan bidra til verdiskaping gjennom innovasjon og nye, bærekraftige forretningsmodeller.

Det er en utfordring at de eksterne kostnadene ved produksjon i stor utstrekning oppstår i de store vareproduserende økonomiene i verden. I mange tilfeller er dette fremvoksende økonomier med begrenset evne og vilje til å utvikle en tilstrekkelig miljøpolitikk innenfor en rimelig tidshorison. Det gjør det nødvendig å også vurdere såkalte nest best-løsninger, herunder avgifter eller reguleringer som ikke nødvendigvis retter seg direkte mot kilden til de eksterne kostnadene.

Regjeringen har derfor besluttet å opprette en ekspertgruppe som skal gjøre en helhetlig utredning av hvilke virkemidler (regulatoriske, økonomiske og informative) som er effektive for å fremme en mer sirkulær økonomi. Gruppen skal levere sin rapport innen april 2025.

2.3 Offentlige anskaffelser

Offentlige anskaffelser utgjør rundt 740 milliarder kroner årlig og representerer en stor markedsrett. Offentlig etterspørsel etter sirkulære løsninger vil derfor være sentralt for handlingsplanens mål.

– Regjeringen har fra 1. januar 2024 innført forskriftsendringer som innebærer en hovedregel om at det skal stilles klima- og miljøkrav ved alle offentlige anskaffelser.

Regjeringen har fra 1. januar 2024 innført forskriftsendringer som innebærer en hovedregel om at det skal stilles klima- og miljøkrav ved alle offentlige anskaffelser, enten ved 30 prosent vektning av kriterier eller ved kravspesifikasjon. Dersom det unntaksvis ikke stilles krav fordi miljøeffekten vurderes som ubetydelig, skal dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Formålet med endringene er at offentlige virksomheter gjennom sine anskaffelser skal oppnå best mulig klima- og miljøeffekt. Krav og kriterier som er rettet mot å fremme en sirkulær økonomi kan være ressurseffektive måter å oppnå formålet om en minimert klima- og miljøbelastning på, og det forventes økt fokus på dette som følge av regelverksendringen. Nye regelverk i EU under handlingsplanen for sirkulær økonomi, som omtalt i del 3, legger også opp til standardiserte krav til offentlige anskaffelser på utvalgte produktgrupper som er viktige for sirkulær økonomi.

Boks 2.1 Innholdet i forskriften om klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser

- De skjerpede klima- og miljøkravene har til formål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.
- Hovedregelen er at klima- og miljøhensyn skal vektes med minimum 30 prosent. Hvis det er klart at det gir en bedre klima- og miljøeffekt, kan vekting erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen. Dette må begrunnes i anskaffelsesdokumentene (følg eller forklar-prinsippet).
- Kravene gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig. Unntak må begrunnes i anskaffelsesdokumentene (følg eller forklar-prinsippet).

[Gå til endringsforskriften \(lovdata.no\)](https://lovdata.no)

Anskaffelsesundersøkelsen som gjennomføres i Norge hvert andre år viser at det er flere barrierer for at offentlige virksomheter skal lykkes med grønne anskaffelser og etterspørsel etter sirkulære løsninger. Mangel på tid og kompetanse er to sentrale aspekter. I tillegg oppgir en relativt liten andel offentlige virksomheter at de jobber systematisk med utvikling av styringsparametere for klima og miljø. Disse funnene gjenspeiles i Riksrevisjonens undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser. Anbefalingen fra denne undersøkelsen peker blant annet på et behov for å gjøre veiledningsmaterieell bedre kjent, og å videreutvikle statistikk og styringsinformasjon som kan brukes for å fremme grønne offentlige anskaffelser.

Lovutvalget for offentlige anskaffelser ble oppnevnt av Kongen i statsråd 4. november 2022. Utvalget fikk i oppgave å foreslå endringer slik at regelverket blir enklere og lettere tilgjengelig, samt å styrke klima- og miljøhensyn i anskaffelsesregelverket. Utvalget leverte sin første delutredning 10. november 2023.⁸ Utvalget har foreslått en ny struktur for regelverket om offentlige anskaffelser, og en samling og tydeliggjøring av reglene for samfunnshensyn, herunder klima og

⁸ NOU 2023: 26 Ny lov om offentlige anskaffelser

miljø. Utvalget foreslår å fremheve effektiv og bærekraftig bruk av samfunnets ressurser i formålsbestemmelsen til en ny lov om offentlige anskaffelser. Dette er blant annet definert som både omstilling til et lavutslippssamfunn og å redusere redusere miljømessige belastninger fra offentlige anskaffelser. Utvalget viser til at dersom Norge skal oppnå raskere utslippskutt, vil det å legge om til en mer ressurseffektiv og sirkulær økonomi være viktig.⁹ Utvalget har også foreslått hjemmel til standardiserte krav fra EU innen offentlige anskaffelser, slik at disse kan gjennomføres i norsk rett når de er vedtatt i EU og tatt inn i EØS-avtalen.

– Lovutvalget for offentlige anskaffelser viser til at dersom Norge skal oppnå raskere utslippskutt, vil det å legge om til en mer ressurseffektiv og sirkulær økonomi være viktig.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) er et fagorgan for offentlige innkjøp, med ansvar for Statens innkjøpscenter. DFØ har som mål at offentlig sektor gjør effektive og innovative innkjøp som bidrar til å fremme grønn omstilling og bærekraftig utvikling. Dette beskrives også i [handlingsplanen for økt andel klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser og grønn innovasjon fra 2021](#), hvor sirkulær økonomi er et prioritert fokusområde.¹⁰ DFØ vil også jobbe med veiledning knyttet til ny forskrift om 30 prosent-vekting av miljøkriterier slik den er beskrevet ovenfor.

⁹ NOU 2023: 26 Ny lov om offentlige anskaffelser side 132

¹⁰ DFØ har også veiledning på nettsidene: [Sirkulære anskaffelser | Anskaffelser.no](#)

2.4 Konkurransopolitikk

Konkurransopolitikken er viktig for omstillingen av norsk økonomi mot en bærekraftig utvikling. Å bidra til å realisere en slik utvikling vil prege alle deler av næringslivet framover fordi markedsaktørene må omstille seg. Velfungerende konkurranse stimulerer til økt produktivitet, omstilling og innovasjon. På sikt kan innovasjon gjennom mer effektiv konkurranse gi flere og rimeligere klimavennlige produkter og tjenester. Effektiv konkurranse som virkemiddel i omstilling til en mer sirkulær økonomi er spesielt viktig i nøkkelnæringer som er viktige for grønn omstilling, hvor gevinstene av mer bærekraftig produktutvikling og produksjon er størst. For at potensialet skal utløses, er det i tillegg viktig at bedriftene kjenner de rammer som konkurranseloven setter, blant annet med hensyn til grensene for samarbeid.

2.5 Merkeordninger

Stiftelsen Miljømerking i Norge (Miljømerking) forvalter de offisielle miljømerkene, den nordiske Svanen og EU-miljømerket, EU Ecolabel, i Norge. Merkene formidler standardisert og kvalitetssikret informasjon om varer og tjenester som er blant de minst miljøskadelige på markedet.

Svanemerket er et helhetlig miljømerke. Det betyr at det jobbes med hele livssyklusen til produktet. Man ser på alle de utslagsgivende faktorene samtidig. Miljøbelastningen for alle relevante faktorer vurderes og veies opp mot hverandre. Så formuleres kravene slik at miljøbelastningen reduseres der det betyr mest.

Gjennom Svanemerkets miljøkrav får produsentene en konkret oppskrift på hvordan de kan:

- produsere mer ressurseffektivt
- bruke mindre skadelige kjemikalier
- oppfylle krav til kvalitet, levetid og reparerbarhet m.m.

Svanemerket gjør det enklere for produsenter, innkjøpere og forbrukere å ta valg som bygger opp under en sirkulær økonomi, og uten at man trenger å være ekspert på området selv.

– Standarder er blant annet blitt et viktig verktøy i gjennomføringen av Europas grønne giv og i myndighetenes tilsyn og kontroll for å sikre overholdelse av regelverkene.

2.6 Standardisering

Utvikling og bruk av standarder spiller en viktig rolle for å utvikle en mer sirkulær økonomi. Stortinget bevilget i 2024 et tilskudd til Standard Norge på fire millioner kroner som skal gå til å styrke dette arbeidet. Standard Norge (SN), Norsk Elektroteknisk Komite (NEK) og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) har status som nasjonale standardiseringsorganisasjoner i Norge.

Standard Norge, og de andre standardiseringsorganisasjonene NEK og Nkom, arbeider med utvikling av standarder for sirkulær økonomi på nasjonalt, europeisk (CEN, CENELEC og ETSI) og globalt nivå (ISO). Med aktiv deltakelse i standardiseringsarbeidet kan norske aktører være med å påvirke utviklingen og styrke sin posisjon som leverandør av sirkulære løsninger og produkter. Det krever innsats fra eksperter fra næringsliv, forskning og andre berørte parter. Standard Norge, som en av Norges representanter i det internasjonale og europeiske standardiseringsarbeidet, tilrettelegger og bistår de norske aktørene i arbeidet.

Internasjonale standarder kan redusere handelshindringer når produkter og materialer i økende grad skal ombrukes og materialgjenvinnes. Standarder er et viktig verktøy i gjennomføringen av Europas grønne giv og i myndighetenes tilsyn og kontroll for å sikre overholdelse av regelverkene. Under noen av de foreslåtte og vedtatte regelverkene knyttet til sirkulær økonomi, har Europakommisjonen bedt om at det utvikles standarder fra de europeiske standardiseringsorganisasjonene. Standardene gir blant annet detaljer og spesifiseringer som produsentene må følge når de designer et produkt.

EUs plaststrategi og forordning om emballasje og emballasjeavfall har for eksempel resultert i et omfattende standardiseringsarbeid. Standardene er en forutsetning for å bygge en verdikjede for plastprodukter og plastholdig emballasje egnet for materialgjenvinning og bruk av materialgjenvunnet plast i nye produkter. De første internasjonale standardene (ISO) på sirkulær økonomi kommer i 2024. Dette er sektorovergrepene standarder for blant annet terminologi og indikatorer. Disse standardene er en forutsetning for videre arbeid med spesifikke standarder i ulike sektorer, verdikjeder og/eller produkter. Norge har deltatt aktivt i det internasjonale standardiseringsarbeidet.

2.7 Digitalisering

Digital informasjon om produkters klima- og miljøfotavtrykk, reparerbarhet og materialgjenvinnbarhet må integreres i alle typer av produkter og vil gjøre det lettere å håndheve regler og gi forbrukerne grunnlag for å velge de mest bærekraftige produkter.

EUs nye produktregelverk inneholder krav om digital informasjon, ofte i form av et digitalt produktpass. Digitalt produktpass er et verktøy som vil forbedre sporbarheten til et produkt gjennom livsløpet og gi informasjon om produktets egenskaper. Informasjonen som skal inkluderes i produktpasset vil variere fra produkt til produkt. Det kan være for eksempel informasjon om miljøfotavtrykket til et produkt, om innhold av materialgjenvunnet råvarer, informasjon som er nyttig for å reparere produktet eller for å ombruke eller materialgjenvinne det. Det vil være differensiert tilgang til informasjon for ulike målgrupper, slik som forbrukere, ombruksaktører, osv. Norge deltar i Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL) 2021–2027 som er EUs nye store investerings- og kapasitetsbyggingsprogram for digital omstilling og bruk av innovative digitale teknologier i samfunn og næringsliv. Gjennom DIGITAL-programmet skal det blant annet gjennomføres full-skala piloter for bruk av digitalt produktpass i minst to sentrale verdikjeder. Prosjektene skal også avdekke behov for videreutvikling av standarder for økt interoperabilitet og sikkerhet.

Boks 2.2 Krav til informasjon og produktpass

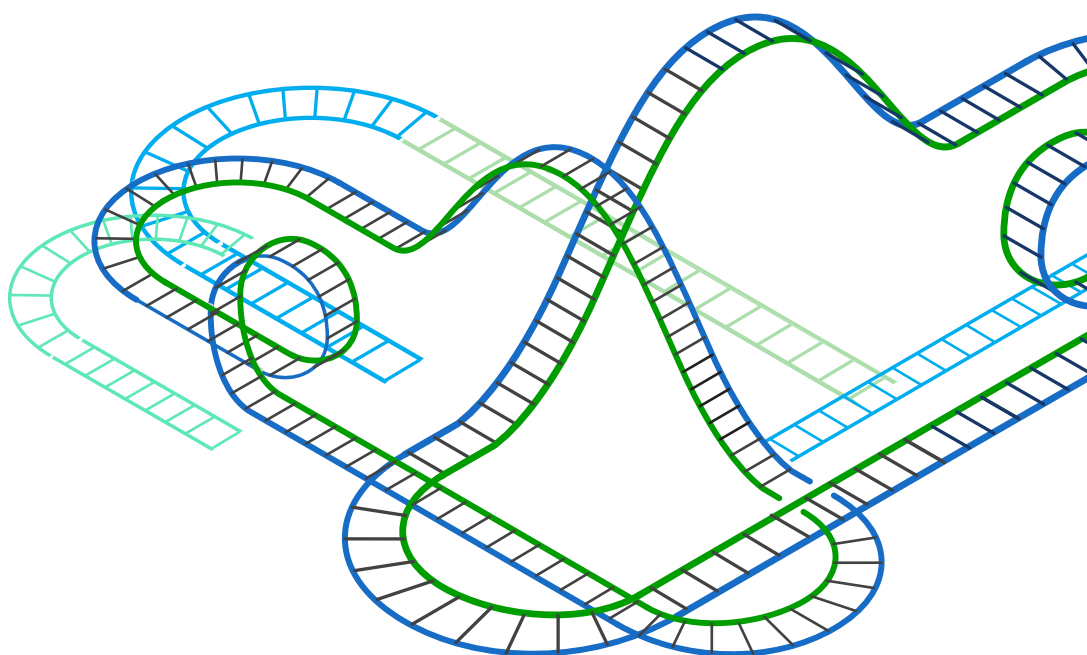
EUs nye økodesignforordning (se del 3) stiller blant annet krav om at produkter som reguleres i delegerte rettsakter under økodesignforordningen skal ha digitale produktpass. Dette vil gjøre det lettere for aktørene langs hele produktets verdikjede og for forbrukerne å ta mer informerte valg samtidig som arbeidet for tilsynsmyndigheter forenkles. Digitale produktpass skal bidra til å gjøre reparasjoner, ombruk og materialgjenvinning enklere.

Samordningsrådet for digitalisering i bygg- og anleggsnæringen (2021-2023) gjennomførte flere pilotprosjekter for å samordne digitaliseringsarbeidet i næringen, og stimulere til bedre digital informasjonsflyt, særlig for byggevarer med stort potensial for ombruk. Disse grepene vil blant annet støtte opp om etablering av digitale materialbanker. Det har også blitt gjennomført et pilotprosjekt om digital avfallshåndtering i tillegg til at de har iverksatt verktøy for digital handel på byggeplassen. Regjeringen vil fortsette å støtte arbeidet med digitalisering i bygg- og anleggsnæringen.

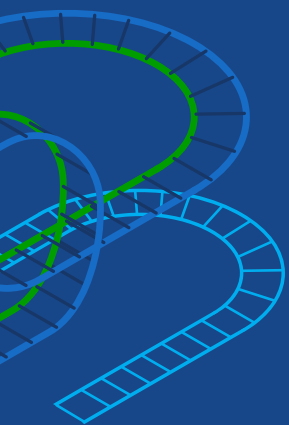
2.8 Regjeringens eierskapspolitikk

Regjeringen har i Meld. St. 6 (2022–2023) *Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap*, uttrykt flere og tydeligere forventninger til selskaper med statlig eierandel sitt arbeid med klima og natur. Staten som eier er blant annet opptatt av at selskapene identifiserer og utnytter muligheter som ligger i et skifte mot mer naturpositive og sirkulære forretningsmodeller, noe som kan gi selskapene kostnadsbesparelser eller skape nye konkurransefortrinn og forretningsmuligheter.

HANDLINGSPUNKTER

- **Sette ned** en ekspertgruppe som skal gjøre en helhetlig utredning av hvilke virkemidler (regulatoriske, økonomiske og informative) som er mer effektive for å fremme en mer sirkulær økonomi
- **Vurdere** å følge opp forslag til nytt anskaffelsesregelverk fra lovutvalget for offentlige anskaffelser. Forslagene fra utvalget vil bli fulgt opp gjennom høring og vurdert i videre regelverksarbeid
- **Gjøre kjent** veilederen for nytt krav om 30 prosent vektning av miljøkriterier
- **Spre informasjon** om retningslinjer for prosjektsamarbeid i lys av konkurransereglene
- **Støtte** miljømerking og standardiseringsarbeid
- **Legge frem** en helhetlig nasjonal strategi for digitalisering i løpet av 2024
- **Fortsette å støtte** arbeidet med digitalisering i bygg- og anleggsnæringen
- **Fortsatt gi klare føringer** til Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Siva om at de skal styrke innsatsen og koordinere det tverrgående arbeidet innenfor sirkulær økonomi

Kapittel 3

3 Regulering for en mer sirkulær økonomi

For å omstille til en mer sirkulær økonomi, er det nødvendig at Norge får på plass nye, tydeligere og mer ambisiøse tiltak. Det er blant annet avgjørende at regelverket bidrar til produkter som kan fremskynde mer sirkulære produksjons- og forbruksmønstre, og at ressursene i avfallet kan utnyttes på en bedre måte. Norge er samtidig en liten og åpen økonomi og vi støtter utviklingen av felleseuropeisk regelverk på dette området. Av hensyn til å nå både nasjonale og internasjonale klima- og miljømål, og av hensyn til norsk næringslivs konkurransevilkår, må Norge forholde seg til regelverksutviklingen ellers i EU/EØS. Mye av regelverket som nå kommer er i kjernen av det indre marked, som Norge er en integrert del av, og vil erstatte og utvide regelverk som i all hovedsak allerede er innlemmet i EØS-avtalen. Alt nytt regelverk vil bli vurdert for innlemmelse og gjennomføring på vanlig måte.

Boks 3.1 En sterk driver for sirkulær økonomi

Europakommisjonen har som oppfølging av den grønne given i EU lagt fram et omfattende og komplekst regelverk. En av de sentrale leveransene under [Europas grønne giv](#) er [EUs handlingsplan for sirkulær økonomi fra 2020](#), som inneholder [35 tiltaks-punkter](#) hvorav et flertall innebærer revidert eller nytt regelverk på fellesskapsnivå. EUs mål er å vedta de fleste av de overordnede regelverkene for sirkulær økonomi i 2024, og i årene framover vil Kommisjonen jobbe aktivt med å utvikle utfyllende regelverk, slik som under økodesignforordningen og batteriforordningen.

I tillegg til krav til produkters egenskaper styrkes bærekraft i produksjonsfasen gjennom regelverksendringer som skal sikre

bærekraftig produksjon av produktene på det europeiske markedet, inkludert ved krav til bærekraftig utvinning og prosessering av råvarer. Eksempler på dette er [revidert industriutslippsdirektiv](#), [forordning for kritiske råmaterialer \(CRMA\)](#) og forordning for netto-null i industrien (NZIA), der tiltak innenfor industri også skal bidra til en sirkulær omstilling.

Norske miljømyndigheter har generelt vært positive til og støttet opp om regelverkene som er foreslått og har spilt inn norske interesser der det har vært behov. Norsk næringsliv og organisasjoner oppfordres til å aktivt ta del så tidlig som mulig i regelverksprosessene og gi sine innspill direkte til Europakommisjonen.

Figur 3.1 Oversikt over relevante initiativ og regelverk fra EU

Forslag som kan komme (ikke uttømmende)

- Direktiv om EE-avfall (KLD)
- Slamdirektivet (KLD)

Forslag som foreligger

- Direktiv om miljøpåstander og miljømerker (BFD)
- Direktiv om overvåking og beskyttelse av jord (KLD/LMD)
- Forordning om utilsiktede utslipp av plastpellets (KLD)
- Kjøretøyforordningen (KLD)
- Revidert rammedirektiv om avfall (KLD)

Regelverk det er enighet om eller som er formelt vedtatt

- Batteriforordningen (KLD)
- Byggevareforordningen (KDD)
- Direktiv om felles ladestandard for elektroniske produkter (DFD)
- Direktiv om plastprodukter (KLD)
- Direktiv om retten til reparasjon (JD)
- Direktiv om styrket forbrukervern i det grønne skiftet (BFD)
- Emballasjeforordningen (KLD)
- Forordning for kritiske råmaterialer (NFD)
- Forordning for netto-null i industrien (NFD)
- Forordning om EU-sertifisering av karbonfjerning (KLD)
- Gjødselforordningen (LMD)
- Grensekryssforordningen (KLD)
- Industriutslippsdirektivet (KLD)
- Oppdatert rammeverk for å måle utvikling av en sirkulær økonomi (ikke regelverk) (KLD)
- REACH-forordning vedlegg XVII om tilsatt mikroplast (KLD)
- Økodesignforordningen (KLD)

3.1 Regelverk for bærekraftige og sirkulære produkter og verdikjeder

Gjennom EØS-samarbeidet er Norge med på å utvikle et felleseuropeisk og forsterket regelverk for bærekraftige produkter i hele livsløpet, fra og med uttak og prosessering av råvarer, produksjon, økodesign, samt bruks- og avfallsfasen. Dette er felleseuropeisk regelverk i kjernen av det indre marked. De nye og forsterkede kravene innebærer at bærekraft skal sikres gjennom hele livsløpet til produkter. De kravene som direkte retter seg mot bestemte produkter, gjelder for det første krav til at produkter designes og utformes slik at de er best mulig tilpasset en sirkulær økonomi med minst mulig miljøbelastning og ressursforbruk (økodesign). Det er viktig å komme inn tidlig, fordi så mye som 80 prosent av et produkts totale miljø- og klimabelastning blir avgjort i designfasen.¹¹ Et sentralt grep her er det nye rammeverket for design av bærekraftige produkter (øko-designforordningen) som skal omfatte nær sagt alle slags produkter.

For det andre styrkes kravene til bærekraft spesifikt på prioriterte produktområder av særlig stor økonomisk og miljømessig betydning. På disse områdene stilles krav gjennom hele livsløpet, fra og med produksjonsstadiet, gjennom bruksfasen og til og med avfallsstadiet. Strenge krav til at produktene er designet for lengst mulig varighet og ombruk, og utnyttelse av materialene i avfallet og bruk av sekundær råvare i nye produkter til erstatning for nytt, er et kjernepunkt. Det overordnede målet er å redusere det samlede presset på naturgrunnlaget fra hele verdikjeden til bestemte produkter eller produktgrupper. For å styrke effekten av mer bærekraftige produkter på markedet, legges det videre stor vekt på å styrke markedsfunksjonen og etterspørselssiden i økonomien gjennom sterkere rettigheter for private forbrukere og krav til grønne offentlige innkjøp. Til dette hører et stort løft for dokumentasjon, informasjon og digitalisering. Ut ifra samme formål blir også det europeiske basisregelverket for avfall, industriforurensning og kjemikaliehåndtering revidert og strømlinjeformet.

---

¹¹ [Sustainable Product Policy \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder

Norges strategi for sirkulær økonomi ligger nært opp til det europeiske arbeidet med mer bærekraftig produksjon og forbruk av produkter og støtter opp om denne utviklingen i Europa. Ny lovgivning i tråd med regjeringens politikk er avgjørende for å fremme en sirkulær økonomi og det grønne skiftet i Norge. Norsk lovgivning har ikke noe motstykke til det forsterkede produktrammeverket som nå utvikles i EU, og som vi bidrar til gjennom EØS-samarbeidet. Forslaget til en helhetlig ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder, skal ha til formål å fremme bærekraftige produkter og verdikjeder for produkter som bidrar til et ressurseffektivt og bærekraftig produksjons- og forbruksmønster og bidrar til omstilling til en mer sirkulær økonomi i Norge. Regjeringen vil fremme loven til behandling i Stortinget i 2024.

En lovgivning som legger til rette for en effektiv gjennomføring av en forsterket kravstilling for bærekraft på produktområdet er noe av det viktigste regjeringen kan gjøre for å fremme sirkulær økonomi og grønn omstilling i Norge. Det er også viktig for å sikre like rammebetingelser for norsk næringsliv i det indre marked i EU/EØS.

Økodesign

Et viktig grep for å sikre mer sirkulære og bærekraftige produkter er [den nye økodesignforordningen](#). Den innebærer at markedene for produkter i EUs indre marked vil bli vesentlig endret ved at det etter hvert stilles krav til bærekraftsegenskaper ved alle slags produkter, med noen få unntak, herunder for mat og legemidler. Det vil etablere en ny minimumsstandard for produkter i Europa, og gjøre produkter mer tilpasset en sirkulær økonomi fra tidlige faser av livsløpet. Formålet er å gjøre bærekraftige produkter til normen i EU/EØS og vil betydelig heve bærekraftsstandardene i hele det indre marked. Økodesignkrav omfatter også informasjon til forbrukere for å styrke deres tilgang på informasjon om bærekraftige produktvalg, i en lett tilgjengelig og fortrinnsvis digital form. Disse kravene vil konkretiseres gjennom mer detaljerte, underliggende regelverk. Det er varslet en stor mengde produktspesifikke underliggende forordninger når økodesignforordningen er vedtatt. Norge vil følge med på og delta i utformingen av underliggende rettsakter for prioriterte områder der Norge har viktig kunnskap å dele, eller interesser å ivareta.

Boks 3.2 Økodesign-/bærekraftskrav under ny økodesignforordning vil kunne knyttes til:

- Holdbarhet
- Pålitelighet
- Ombrukbarhet
- Adgang til oppgradering
- Reparerbarhet
- Mulighet for vedlikehold og istandsettelse
- Innhold av stoffer som gir grunn til bekymring
- Energiforbruk og energieffektivitet
- Ressursforbruk og ressurseffektivitet
- Vannforbruk og effektivisering av vannforbruk
- Innhold av materialgjenvunnet råvare
- Mulighet for refabrikkering og materialgjenvinning
- Mulighet for materialutnyttelse
- Klima- og miljøfotavtrykk
- Forventet avfallsgenerering

De syv prioriterte verdikjedene

Under følger en kort gjennomgang av status for regelverk knyttet til de syv prioriterte verdikjedene, sammen med hvordan regjeringen arbeider med dette. Se [nasjonal strategi for sirkulær økonomi](#), for mer informasjon om de prioriterte verdikjedene.

Batterier og kjøretøy

Batterier

Det grønne skiftet, med omfattende elektrifisering av store sektorer som energi- og transportsektoren, forventes å innebære en massiv økning i behovet for batterier. Den [nye forordningen om batterier](#) er Europakommisjonens første store regelverksleveranse under handlingsplanen for sirkulær økonomi. Dette brede grepet setter standarden for en verdikjedebasert reguleringsmåte også på de øvrige prioriterte produktområdene under EUs handlingsplan for sirkulær økonomi.

Norge har et godt utviklet innsamlingsystem og et nyetablert avansert behandlingsanlegg for kasserte batterier fra elbiler, som kan være en konkurransefordel. Etter hvert som mengdene batterier fra blant annet brukte elbiler øker de neste årene, kan Norge spille en viktig rolle i å videreutvikle våre systemer for ombruk og materialgjenvinning av slike. For mer informasjon om regjeringens arbeid med batterier, se [Norges batteristrategi](#).

Kjøretøy

Produksjonen av kjøretøy er en av de mest ressurskrevende industriene. Etter hvert som kjøretøysektoren går over til null-utslippsteknologi og kjøretøyene får mer integrert elektronikk, øker etterspørselen etter kobber og andre kritiske råvarer. Europakommisjonen la i juli 2023 fram forslag til en ny forordning som stiller nye sirkulære krav til design av nye kjøretøy, reparasjoner og håndtering av kasserte kjøretøy. Det foreslås blant annet krav om innhold av materialgjenvunnet råvare i nye kjøretøy og at landene skal innføre insentiver for ombruk av brukte bildeler ved reparasjoner og vedlikehold. Forslaget skal også føre til bedre kontroll med eksport av brukte kjøretøy.

I Norge vil kravene særlig påvirke billeverandører, bilverksteder og behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy, gjennom behov for utvikling av kunnskap, nye systemer og metoder. I tillegg vil det være et generelt behov for teknologi- og kunnskapsutvikling for å sikre ombruk og materialgjenvinning med høy kvalitet. Regjeringen vil utvikle insentiver som fremmer økt ombruk av brukte bildeler.

Elektriske og elektroniske produkter

Elektronikk og elektronisk utstyr er en av de raskest voksende avfallsstrømmene i EU. Verdifulle råvarer går tapt som følge av at mindre enn 40 prosent av det elektroniske avfallet i EU materialgjenvinnes i dag. I Norge har avfallsveksten flatet ut og en høy andel av EE-avfallet materialgjenvinnes, men vi har samtidig et høyt forbruk av elektronikk. Elektrisk og elektronisk utstyr reguleres i flere regelverk, blant annet i [direktivet for restriksjoner av farlige stoffer i elektronikk \(RoHS\)](#), [direktiv om elektrisk og elektronisk avfall \(WEEE-direktivet\) og i underliggende rettsakter til dagens økodesigndirektiv](#). WEEE-direktivet er under evaluering i EU.

Emballasje

Det arbeides for mer materialgjenvinning av emballasje, gjennom blant annet nye krav om utsortering og materialgjenvinning i avfallsforskriften som ble vedtatt våren 2022. Forslag til nye krav om separat utsortering og innsamling av glass- og metall, papp- og papir og tekstiler for husholdningsavfall og lignende næringsavfall har vært på høring. Samtidig har Miljødirektoratet foreslått endringer i dagens produsentansvarsordning for emballasje og emballasjeavfall, med sikte på å gjøre ordningen mer robust, effektiv og at den støtter opp under den sirkulære økonomien.

Europakommisjonen la i november 2022 frem [forslag til ny forordning om emballasje og emballasjeavfall](#) (emballasjeforordningen). Formålet med forslaget er å redusere klima- og miljøbelastning fra alle deler av emballasjens verdikjede, og å harmonisere regelverket for emballasje for EU/EØS-landene. De foreslåtte endringene i forslaget til forordning skal bidra til mindre unødvendig bruk av emballasje, mer ombruk og materialgjenvinning og mindre emballasjeavfall. EU kom til enighet om ny emballasjeforordning i mars 2024, men teksten må formelt godkjennes av Rådet og Europaparlamentet.

Tekstiler

For å redusere de negative påvirkningene fra tekstiler på miljø og klima, er det viktig å få på plass nye krav som fremmer bærekraftige tekstiler gjennom hele livssyklusen, fra uttak av råmaterialer og produksjon, til og med avfallsstadiet. Regjeringen satte høsten 2022 ned en arbeidsgruppe om produsentansvar for tekstiler, med sentrale aktører fra tekstil- og avfallsnæringen og miljøorganisasjoner. Arbeidsgruppen har utarbeidet et kunnskapsgrunnlag og overleverte i oktober 2023 sin anbefaling til hvordan en produsentansvarsordning for tekstiler i Norge bør utformes. Arbeidsgruppen har også vurdert hvordan digitale produktpass kan utformes for å sikre nyttig informasjon til aktører i hele verdikjeden, både til forbrukere i kjøpsituasjonen, og når produktet skal repareres, ombrukes og materialgjenvinnes. Miljødirektoratet har et oppdrag om å utarbeide et forskriftsforslag til en slik ny produsentansvarsordning. Europakommisjonen foreslo også i juli 2023 krav om utvidet produsentansvar for tekstiler i forslaget til revidert rammedirektiv om avfall. Det vurderes om det er mulig å komme i gang med arbeidet med å få på plass en slik ordning i Norge raskere enn i EU, inkludert om noen elementer av et utvidet produsentansvar kan innføres tidligere. Tekstilavfall er også omfattet av endringer i avfallsforskriften om utsortering som har vært på høring.

[EUs strategi for bærekraftige og sirkulære tekstiler ble lagt frem mars 2022](#). Strategiens formål er å redusere miljøbelastningen fra tekstiler gjennom hele verdikjeden. Her varsler Europakommisjonen at tekstiler vil reguleres i flere regelverk. Særlig viktig er de kommende økodesignkravene til tekstiler gjennom underliggende regelverk til økodesignforordningen. Som del av økodesignforordningen er det vedtatt et EU-forbud mot destruksjon av usolgte tekstiler og fottøy for store og etter hvert mellomstore aktører.

Plast

Produksjon og forbruk av plast bidrar med betydelige klimagassutslipp og andre former for forurensning. Et sentralt regelverk som regulerer plast er [direktivet om plastprodukter](#). Plastemballasje er i dag regulert av [direktivet om emballasje og emballasjeavfall](#). I forslag til ny emballasjeforordning er det foreslått en rekke

krav som er knyttet særlig til plastemballasje. Det er oppnådd enighet om en restriksjon om [tilsatt mikroplast under kjemikalierregelverket REACH](#). Europakommisjonen har også foreslått en ny forordning om å forhindre utilsiktede utslipp av plastpellets.

Norge skal også innføre regler om produsentansvar for enkelte plastprodukter som innebærer at produsenter skal dekke kommunenes utgifter til opprydding av disse produktene i offentlige rom. Norge skal også innføre produsentansvar for utstyr som inneholder plast til fiskeri, akvakultur og fritidsfiske.

Boks 3.3 En ny global avtale for å stanse plastforurensning

Norge har siden 2014 jobbet for sterkere globale forpliktelser for å redusere plastforurensning, og på FNs miljøforsamling i mars 2022 ble det enighet om å utvikle et rettslig bindende internasjonalt instrument mot plastforurensning. Norge har tatt en ledende rolle i forhandlingsprosessen for å få på plass en ambisiøs avtale med globale forpliktelser, blant annet som leder av en høyambisjonskoalisjon av land sammen med Rwanda. Koalisjonen jobber blant annet for å muliggjøre en overgang til sirkulær økonomi for plast gjennom tiltak som fremmer bærekraftige plastprodukter, fjerner plastpolymere og kjemikalier med langtidseffekter på helse og miljø og de som kan hindre materialgjenvinning og tiltak som stimulerer til økt innsamling, ombruk, sortering og materialgjenvinning av plastavfall.

Mat og næringsstoffer

Matproduksjon og bruk av bioressurser spiller en viktig rolle i overgangen til en mer sirkulær og bærekraftig økonomi. Bioressursene kan utnyttes bedre i sirkulære kretsløp, og de kan redusere bruken av, eller erstatte, ressurser med større klima- og miljøbelastning.

Gjennom EØS-avtalen er det etablert et omfattende og detaljert regelverk på matområdet, blant annet for mat, dyr og innsatsvarer. Dette regelverket har en helkjedetilnærming og er i stor grad laget for en lineær og ikke en sirkulær økonomi. For å øke den sirkulære ressursutnyttelsen i verdikjeden for mat er det nødvendig å innrette regelverket slik at restråstoff utnyttes på høyeste mulig nivå i verdipyramiden, samtidig som hensynet til trygg mat, trygt fôr, god dyre- og plantehelse og klima og miljø ivaretas. Innsatsen for å fjerne unødvendige barrierer for økt ressursutnyttelse innebærer aktiv påvirkning av EUs regelverksprosesser basert på dokumentasjon som viser at mattryggheten er ivaretatt.

Et viktig element i Europas grønne giv er [Farm to Fork-strategien \(2020\)](#), som beskriver hvordan EU vil jobbe for et mer rettferdig, sunt og miljøvennlig mat-system som ivaretar menneskers tilgang til nok, sunn og trygg mat. Hele mat-systemet omfattes, inkludert produksjon, transport, distribusjon, markedsføring og forbruk. Flere av initiativene i strategien er fulgt opp med konkrete forslag, mens noen av initiativene er forsinket og ikke vil bli lagt frem under inneværende kommisjonsperiode. Dette gjelder blant annet et felles rammeverk for bærekraftige matsystemer.

Vi har et felles mat- og fôrregelverk med EU gjennom EØS-avtalen og reglene skal sikre trygt fôr og trygg mat. Samtidig ser vi at det er behov for å tilpasse regelverket bedre til sirkulær ombruk og utnyttelse av nye ressurser. I dag er det for eksempel ikke tillatt å bruke fiskeslam til å oppdrette børstemark og insekter som skal brukes til fôr, fordi man mangler dokumentasjon på om slam er trygt å bruke. Flere departementer og Mattilsynet følger opp dette i samarbeid, hvor det også er behov for gode prosesser inn mot EU. For å kunne tilpasse eksisterende regelverk bedre til en mer sirkulær ombruk og utnyttelse av nye ressurser, har regjeringen styrket Mattilsynet med fem millioner kroner i 2023-2025. Satsingen på til sammen 15 millioner kroner over tre år vil styrke arbeidet med dokumentasjon og regelverk for å legge til rette for at restråstoff og biprodukter fra land og hav kan utnyttes til fôr.

Boks 3.4 Styrket innsats mot matsvinn

Matsvinn er et stort globalt miljøproblem, og det kastes fortsatt store mengder spiselig mat i Norge – hele 84,7 kg kastes per innbygger hvert år (2020-tall). Det fremste virkemiddelet for å redusere matsvinnet i Norge i dag er Bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn fra 2017. I denne har man satt som mål å halvere matsvinnet i Norge innen 2030. Regjeringen mottok i januar 2024 anbefalingene fra matsvinnutvalget, som har utredet helhetlig tiltaks- og virkemiddelbruk for å nå målet om halvering av matsvinnet innen 2030, og vurdert hvordan en matkaste-lov kan inngå i en samlet virkemiddelbruk. Regjeringen er i gang med å vurdere utvalgets anbefalinger og legger opp videre prosess for arbeidet med å hindre at spiselig mat kastes.

I juli 2023 la Europakommisjonen frem et forslag for bindende mål for reduksjon av matavfall som en del av revidert rammedirektiv om avfall og dette er ett av tiltakene under Farm to Fork-strategien. De foreslår at EUs medlemsland skal redusere mengden matavfall i matindustrien med 10 prosent, og med 30 prosent per innbygger samlet for dagligvare, serveringssteder og husholdninger innen 2030.

Selv om man prøver å unngå at spiselig mat blir svinn, vil det likevel gjenstå næringsholdige rester både fra produksjon og forbruk av mat, som ikke kan utnyttes på høyere nivå og som det er ønskelig å tilbakeføre som gjødsel i jordbruket, eller til andre formål. Det gjøres for tiden en revisjon av gjødselregelverket, der noe av målet er å sørge for økt utnyttelse av næringsstoffer, samtidig som vi reduserer forurensning og spredning av uønsket innhold.

Bygg og byggevarer

Bygge-, anleggs- og eiendomsnæringen er Norges største fastlandsnæring, og står for en betydelig ressursbruk. Næringen er også den største enkeltkilden til avfall i Norge.

Mindre riving, forlenget bruk av bygninger, samt ombruk av materialer kan i mange tilfeller bidra til lavere ressursbruk og utslipp. Regjeringen har innført endringer i plan- og bygningsloven som gjør det enklere å ta eksisterende bygningsmasse i bruk til nye formål, så lenge hensynet til sikkerhet, helse og miljø er ivaretatt. De nye reglene gjelder fra 1. januar 2023. Regjeringen vil nå vurdere om regelverket for planlegging etter plan- og bygningsloven i tilstrekkelig grad tilrettelegger for ombruk av bygninger. I 2022 innførte regjeringen også krav i byggteknisk forskrift om at nye bygg skal være tilrettelagt for å kunne demonteres, og at materialer skal kartlegges for ombruk ved endringer i eksisterende bygg. Videre endret regjeringen i 2022 regelverket om dokumentasjon av byggevarer, slik at det er enklere å selge brukte byggevarer som skal brukes på nytt i et annet bygg. Endringen innebærer at utbyggere og aktører som videreformidler brukte byggevarer, selv kan skaffe nødvendig dokumentasjon for bruk av produktet. Med dette er regelverket blitt mer fleksibelt, og åpner opp for vekst i markedet for brukte byggevarer.

EU er enige i forhandlingene om en [revidert byggevareforordning](#). Hensikten med forordningen er blant annet å sikre trygge byggevarer på markedet, redusere nasjonale handelshindringer, løse problemer knyttet til publisering av standarder og redusere den samlede klima- og miljøbelastningen fra byggevarer. Forordningen er tett koblet til økodesignforordningen.

Boks 3.5 OMTRE vil gjøre det enkelt å velge brukt trevirke

[OMTRE](#) administrerer Grønn Plattform-prosjektet SirkTRE som har delprosjekter innen kartlegging av stående byggverk og foredling av returtre, samt forskning- og utviklingsprosjekter innen byggesystemer, digitalisering, regulering og markedsutvikling for bedre sirkulær ressursutnyttelse. Prosjektet samarbeider med flere partnere for å øke hastigheten i byggenæringens omstilling til sirkulærøkonomien.

Regelverk som legger til rette for at forbrukerne kan ta gode miljøvalg

Forbrukere kan spille en nøkkelrolle i omstillingen til sirkulær økonomi. Dette kan skje gjennom endringer i det generelle materielle forbruket, ved gode produktvalg, økt ombruk og at flere produkter blir reparert. Ved å etterspørre bærekraftige produkter er forbrukerne drivere for mer ressurseffektive produksjons- og forbruksmønstre. Dette fordrer at produkter som tilfredsstillere strenge miljøkrav finnes på markedet, og at relevant, kvalitetssikret informasjon er lett tilgjengelig, for eksempel i form av offisielle miljømerker.

Europakommisjonen la derfor i 2022/2023 frem tre forslag til regelverk som skal bidra til at forbrukere kan ta mer bærekraftige valg som bidrar til en mer sirkulær økonomi:

- [Direktivforslag om styrket forbrukervern i det grønne skiftet](#) (Empowering consumers for the green transition)
- [Direktivforslag om miljøpåstander og miljømerker](#) (Green Claims)
- [Direktivforslag for å fremme reparasjon av varer](#) (Right to repair)

Direktivet om styrket forbrukervern i det grønne skiftet ble vedtatt 20. februar 2024. Det skal blant annet sikre bedre informasjon om holdbarhet og reparasjonsmuligheter. Det vil også gi forbrukerne bedre vern mot handelspraksis som motvirker bærekraftig forbruk, f.eks. bruk av villedende miljøpåstander og miljømerker i markedsføringen («grønnvasking») og førtidig produktsvikt. Direktivforslaget om miljøpåstander og miljømerker, som fortsatt er til behandling, vil utfylle direktivet om styrket forbrukervern i det grønne skiftet ved å fastlegge mer detaljerte og spesifikke krav. Miljøpåstander og merker må underbygges og verifiseres av en tredjepart. Direktivforslaget om retten til å reparere handler om å gi forbrukere nye rettigheter for å få produkter reparert, heller enn byttet ut, også utenfor reklamasjonsfristen. Formålet er økt reparasjon og ombruk. Til dette

forslaget ble innspill til EU gitt i form av en felles EFTA-kommentar. Det er oppnådd enighet om dette forslaget, men det er ennå ikke formelt vedtatt.

Videre kan produktinformasjonen som er foreslått å gjøres tilgjengelig i digitale produktpass være nyttig for forbrukerne ikke bare ved kjøp, men også senere i produktets levetid. I tillegg vil Forbrukerrådet videreføre arbeidet med forbrukerinformasjon som legger til rette for gode miljøvalg. Gjennom et kontaktpunkt for forbrukermakt i det grønne skiftet skal Forbrukerrådet spre ideer og metoder for å fremme sirkulær praksis.

3.2 Bærekraftig finans

EUs taksonomi

Omstilling til en sirkulær økonomi, avfallsforebygging og materialgjenvinning er sentralt i [EUs klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet \(taksonomien\)](#). Taksonomiforordningen skal legge til rette for at finansmarkedene kanalisere kapital til bærekraftige aktiviteter og prosjekter ved å være et verktøy for å identifisere hvilke investeringer som er i tråd med langsiktige klima- og miljømål, samt gi selskaper bedre muligheter til omstilling.

Europakommisjonen fastsetter nærmere taksonomikriterier for når konkrete aktiviteter kan defineres som bærekraftige. I juni 2023 vedtok Kommisjonen et nytt sett med kriterier for aktiviteter som skal bidra i omstillingen til en sirkulær økonomi. Kriteriene omfatter aktiviteter innenfor produksjon av plastemballasje og elektriske produkter, vannforsyning, avløp og avfallsbehandling, byggearbeid, IT-tjenester og kommunikasjon og annen tjenesteyting som reparasjon og salg av brukte materialer/varer m.m. Kriteriene ble innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett i forskrift i februar 2024.

Regjeringen arbeider for å ivareta norske interesser i EUs arbeid med å videreutvikle taksonomien. Målet er å sikre at systemet kan være et verktøy for norske virksomheter som omstiller sin virksomhet i en bærekraftig retning eller ønsker å utvide virksomhet som allerede er bærekraftig.

Selskapers bærekraftsrapportering

Tilgang til relevant informasjon er viktig for at aktørene i finansmarkedene skal kunne vurdere og prise avkastningsutsikter og risiko riktig. Dersom finansforetak og investorer skal kanalisere kapital til de virksomhetene som er best rustet til å håndtere klima- og bærekraftsrisiko, er god informasjon avgjørende. Det vil også kunne gi selskapene som rapporterer bedre mulighet til å synliggjøre det de gjør for å bli mer bærekraftige. I desember 2022 ble et nytt direktiv om selskapers bærekraftsrapportering ("Corporate Sustainability Reporting Directive", CSRD) vedtatt i EU. Direktivet skal legge til rette for omstilling til en bærekraftig økonomi. Målet er at det skal finnes tilstrekkelig offentlig informasjon om bærekraftsrisikoen selskaper er eksponert mot, og om hvordan selskapet påvirker mennesker og miljø. Informasjonen i rapporteringen skal være sammenlignbar, pålitelig og enkel å finne for brukerne.

I mai 2023 leverte Verdipapirlovutvalget sin utredning om gjennomføring av direktivet om selskapers bærekraftsrapportering i norsk rett. Utredningen har vært på høring. Finansdepartementet vil i mars 2024 legge frem en proposisjon for Stortinget i tide til at de nye reglene kan innføres i Norge i samme takt som i EU. Direktivet skal utfylles av europeiske rapporteringsstandarder som skal vedtas i delegerte rettsakter av Europakommisjonen. Kommisjonen vedtok i juli 2023 et første sett med standarder, inkludert en standard om ressursbruk og sirkulær økonomi.

Hensynet til sammenlignbar rapportering på tvers av selskaper, sektorer og land tilsier at foretak i så stor grad som mulig bør rapportere etter samme standarder.

– Dersom finansforetak og investorer skal kanalisere kapital til de virksomhetene som er best rustet til å håndtere klima- og bærekraftsrisiko, er god informasjon avgjørende.

3.3 Kjemikalierregelverk

Kjemikaliepolitikken har som mål å stanse bruk og utslipp av miljøgifter og stoffer med tilsvarende grunn til bekymring. For den sirkulære økonomien er det sentralt at de farligste stoffene tas ut av kretsløpet og det må stilles samme krav til produkter produsert av primær og sekundær råvare. Det vil bidra til tryggere materialgjenvinning. Det vil også gi større potensiale for å utvikle nye materialstrømmer og produkter basert på sekundære råvarer, og dermed økt grad av materialgjenvinning. Mer kunnskap om farlige stoffer i materialstrømmene gjennom hele livssyklusen til produkter er nødvendig.

Norge har felles kjemikalierregelverk med EU og er en pådriver i arbeidet med å fase ut de farligste kjemikaliene, både i Europa og globalt. Under EUs kjemikaliestrategi for bærekraft skal kjemikalierregelverkene forenkles og styrkes. Et rammeverk og kriterier for design og redesign av trygge og bærekraftige kjemikalier og materialer skal utvikles, som også skal bidra til sirkulær økonomi. Økodesignforordningen og batteriforordningen har henvisning til disse fremtidige kriteriene.

3.4 Avfallsregelverk

Avfallspolitikken er i stadig i utvikling. Målene i avfallspolitikken gjelder overordnet reduserte avfallsmengder, økt forberedelse til ombruk og økt materialgjenvinning. Det er flere regelverk som regulerer avfall i EU/EØS-landene. Rammedirektivet om avfall og forordningen om grensekryssende forsendelser av avfall er to sentrale regelverk på avfallsområdet som er under revisjon. Det er oppnådd enighet i EU om det sistnevnte regelverket. Samtidig foreslås det nye spesifikke krav til avfallsforebygging og avfallshåndtering i de nye verdikjederegelverkene.

Boks 3.6 Havvind og materialgjenvinning

Norge har åpnet to områder for havvindproduksjon; Sørlige Nordsjø II (bunnfast teknologi) og Utsira Nord (flytende teknologi). Areal for produksjon i de åpne områdene tildeles etter konkurranse. For Sørlige Nordsjø II skal det først gjennomføres en prekvalifisering av aktørene for å avgjøre om de kan være med i priskonkurransen om retten til å søke konsesjon for produksjon i området. Ett av kravene for å bli prekvalifisert er at søkerne må ha en *plan som bidrar til at prosjektet har god avfallshåndtering, med særlig vekt på materialgjenvinning*.

Planen må som et minimum inneholde en beskrivelse av planlagte tiltak knyttet til:

- a. Avfallshåndtering i prosjektet
- b. Potensialet for materialgjenvinning, inkludert estimater på mulig andel av materialgjenvinnbare materialer for turbin, turbinblader, turbintårn, fundament, kabler og substasjon
- c. Ombruk av større elementer i energianlegget
- d. Material- og kjemikaliebruk i prosjektet
- e. Forurensing, inkludert mikroplast.

For Utsira Nord vil retten til å søke konsesjon for havvindproduksjon i de tre ulike prosjektområdene tildeles etter ett sett av kvalitative konkurransekriterier. De tre søkerne som samlet får høyest samlet poengsum på konkurransekriteriene, vil kunne tildeles hvert sitt prosjektområde som de kan søke konsesjon på. Ett av de kvalitative kriteriene i denne konkurransen er *plan for avfallshåndtering, materialgjenvinning og ombruk av større elementer i anlegget*. De ulike elementene i dette konkurransekriteriet har samme innhold som nevnt over for Sørlige Nordsjø II.

Rammedirektivet om avfall

[Rammedirektivet om avfall](#) inneholder blant annet mål om 55 prosent materialgjenvinning av alt husholdningsavfall og lignende næringsavfall i 2025, 60 prosent i 2030 og 65 prosent i 2035. Regjeringen vil i årene fremover foreslå flere virkemidler og tiltak for å øke andelen husholdningsavfall og lignende næringsavfall som forberedes til ombruk eller går til materialgjenvinning, gjennom oppfølging av Miljødirektoratets tiltaksanalyse¹². Norske kommuner spiller en viktig rolle i avfallshåndteringen og i å gjennomføre tiltak som må til for å nå materialgjenvinningsmålene. Kommuner og fylkeskommuners rolle i den sirkulære økonomien er ellers beskrevet i Nasjonal strategi for en grønn sirkulær økonomi fra 2021.

I juli 2023 foreslo Europakommisjonen en ny revisjon av rammedirektivet. De største endringene som foreslås i revisjonen er omtalt under kapitlene om verdikjedene tekstiler og mat og næringsstoffer. Det er også varslet en større revisjon av rammedirektivet i 2024. Det er varslet at Europakommisjonen da vil se på tiltak for å fremme økt ombruk, inkludert kvantitative mål for ombruk. De vil også se på muligheten for å innføre andre avfallsforebyggende tiltak, inkludert mål om avfallsreduksjon.

Farlig avfall

Det følger også av rammedirektivet om avfall at landene må ha tilstrekkelig behandlingsskapasitet for sluttbehandling av farlig avfall. Farlig avfall inneholder helse- og miljøfarlige stoffer som må tas ut av sirkulasjon og sikres forsvarlige behandlingssløsninger. Kapasitet til å håndtere farlig avfall er viktig også i en sirkulær økonomi, fordi det vil være en rekke avfallstyper som ikke kan materialgjenvinnes når man skal oppnå giftfrie kretsløp. I tillegg vil industri som er viktig i det grønne skiftet kunne kreve kapasitet til å håndtere farlig avfall.

Regelverk for grensekryssende forsendelser av avfall

Europaparlamentet og Rådet har kommet til politisk enighet om ny forordning om grensekryssende transport av avfall ([grensekryssforordning](#)), som ventes formelt vedtatt i løpet av våren 2024. Den nye grensekryssforordningen skal i større grad sikre at EU ikke eksporterer sine avfallsutfordringer til tredjeland, gjøre det lettere å transportere avfall til materialgjenvinning og ombruk i EU og forbedre oppfølging av ulovlig transport av avfall. Den skal bidra til at avfall i større grad benyttes som sekundære råvarer og dermed erstatter primære råvarer og bidrar til en mer sirkulær økonomi i det indre markedet. Det nye regelverket innebærer

¹² ["Analyse av tiltak og virkemidler for økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende næringsavfall", Miljødirektoratet \(2021\)](#)

også en innstramming på eksport og import av avfall til sluttbehandling, noe som understreker behovet for nasjonale løsninger, spesielt for håndtering av farlig avfall, og nødvendig infrastruktur. Det blir også strengere kontroll på eksport av avfall til land utenfor EU, blant annet eksportforbud av plastavfall til ikke-OECD land. Regelverket ble ferdigforhandlet i EU i desember 2023.

Regelverk om avfall på bygningsområdet

Byggteknisk forskrift stiller krav om at alt avfall fra bygging skal leveres til godkjent avfallsmottak, ombruk eller direkte materialgjenvinning. Regelverket stiller også krav til avfallssortering. I 2022 økte regjeringen kravet til avfallssortering på byggeplasser fra 60 til 70 vektprosent.

En bedre forvaltning av rene overskuddsmasser

Rene overskuddsmasser er en ressurs som bør ombrukes så langt det er mulig. Ombruk av overskuddsmasser reduserer behovet for uttak av nytt byggeråstoff og arealbeslag knyttet til permanente massedeponi. Det kan også redusere transportbehovet og utslipp av klimagasser. En mer bærekraftig forvaltning av overskuddsmasser krever samarbeid mellom offentlige og private aktører, gjerne på tvers av kommunegrenser. Det er foreslått en rekke tiltak som kan bidra til dette i [rapporten fra den tverrsektorielle arbeidsgruppen](#). Rapporten følges opp i ulike prosesser som involverer mange departementer.

Boks 3.7 Bærum Ressursbank

[Bærum Ressursbank](#) er et prosjekt som arbeider for mest mulig gjenvinning og nyttiggjøring av overskuddsmasser (stein, jord, betong, asfalt m.m.) fra bygge- og infrastrukturprosjekter i regionen. Bærum Ressursbank tar utgangspunkt i ressurspyramiden; mest mulig ombruk, minst mulig deponering. Utbyggingen av Ringeriksbanen, E16, E18, Fornebubanen, ny vannforsyning til Oslo og nytt vannverk i Asker og Bærum genererer store overskudd av masser. Bærum Ressursbank sitt formål er at overskuddsmassene skal bli en ressurs som kan bli ombrukt, fremfor å bli behandlet som avfall. Ombruk av steinmasser bør bli et naturlig førstevalg for byggherrer og entreprenører. Markedssystemet for klimaklok ressursforvaltning av overskuddsmasser er ett av flere prosjekter i regi av Bærum Ressursbank. Bærum Ressursbank er finansiert av Bærum kommune og Miljødirektoratet via Klimasats-midler. I tillegg mottar de innovasjons- og forskningsmidler fra Regionalt forskningsfond Viken og Enova.

3.5 Revidert industriutslippsdirektiv

EU er enige i trilogforhandlinger om revidert industriutslippsdirektiv som inneholder krav som skal bidra til redusert forurensning fra industrien, kutte klimagassutslipp, øke energieffektivitet og fremme sirkulær økonomi. Regelverket inneholder blant annet bindende krav til ressursutnyttelse og krav til industrien om at bedriftene som omfattes av direktivet, innen 2030, skal lage planer om hvordan de skal bidra til overgangen til en bærekraftig, ren, sirkulær, ressurs-effektiv og klimanøytral økonomi innen 2050.

3.6 Kritiske råmaterialer

God tilgang til metaller og mineraler er en forutsetning for å gjennomføre det grønne skiftet og omstillingen fra fossil til fornybar energi, og norske distrikter er viktige for at vi kan utvinne slike metaller i Norge. Tilgang til metaller og mineraler er avgjørende for mange industrisektorer, inkludert strategiske og sikkerhets-politisk viktige sektorer. Det er knapphet på flere metaller og mineraler. Etterspørselen etter mange råmaterialer som er nødvendige for omstillingen, forventes å øke raskere enn utbyggingen av nye gruver samt ny kapasitet for produksjon og materialgjenvinning av kritiske råmaterialer.

EUs forordning om kritiske råmaterialer (Critical Raw Materials Act (CRMA)), skal styrke verdikjedene for kritiske råvarer for EU-landene, inkludert gjennom å fremme effektivitet og sirkularitet gjennom hele verdikjeden. EU vil redusere forsyningsrisiko, styrke forskning og utvikling, innovasjon og kompetanse. CRMA spesifiserer hva EU anser som kritiske og strategiske råvarer. De regulerte råvarene er knyttet til økonomisk viktighet, forsyningsikkerhet og økt behov i årene framover i forbindelse med det grønne skiftet. Bedre design, økt ombruk og materialgjenvinning kan bidra til å forbedre tilgangen til disse materialene.

Forordningen inneholder felleseuropeiske mål om at EU innen 2030 utvinner minst 10 prosent av strategiske råvarer, prosesserer minst 40 prosent, og at 25 prosent av strategiske råmaterialer som brukes i nye produkter, skal være materialgjenvunnet. I tillegg skal ikke mer enn 65 prosent av EUs årlige forbruk av hvert enkelt strategisk råmateriale komme fra ett enkelt tredjeland. Landene skal utarbeide nasjonale programmer for sirkularitet av kritiske råmaterialer. Forordningen inneholder forslag til tiltak for innsamling og materialgjenvinning av strategiske råmaterialer fra avfall på nasjonalt nivå, for å oppnå økt sirkularitet

og bærekraft. Sentralt står også raskere myndighetsprosesser for utvinnings-, prosesserings- og materialgjenvinningsprosjekter for kritiske råmaterialer.

3.7 Brukthandelloven

Dagens brukthandelsregelverk (brukthandellova og brukthandelforskriften) har hatt uheldige sider opp mot utviklingen av nye sirkulære forretningsmodeller. Loven har sitt utspring i handelsloven som ble avviklet i 1999, og som gjaldt all vareomsetning. Ved avvikling av handelsloven ble det innført særregler for handel med brukte og kasserte ting. Loven har som formål å forebygge omsetning av stjålne og ulovlig mottatte gjenstander og å lette politiets arbeid med å spore opp slike gjenstander. Regelverket fastsetter at handelsvirksomhet med brukte varer krever tillatelse fra politiet. Videre stiller forskriften detaljerte krav til hvordan slik virksomhet skal drives. Blant annet må varene som mottas protokollføres i en detaljert protokoll og oppbevares i to uker før de kan destrueres, bearbeides eller videreselges. For gjenstander ment for industriell destruksjon og/eller gjenvinning samt motorvogner, er det unntak for protokollplikten og oppbevaringsplikten. Regelverket er et verktøy for å forebygge heleri. Det gir politiet hjemmel til å påse at aktørene som er underlagt regelverket overholder kravene regelverket setter, og gir rett til innsyn i brukthandelsprotokollen og lokalene der de brukte gjenstandene er lagret.

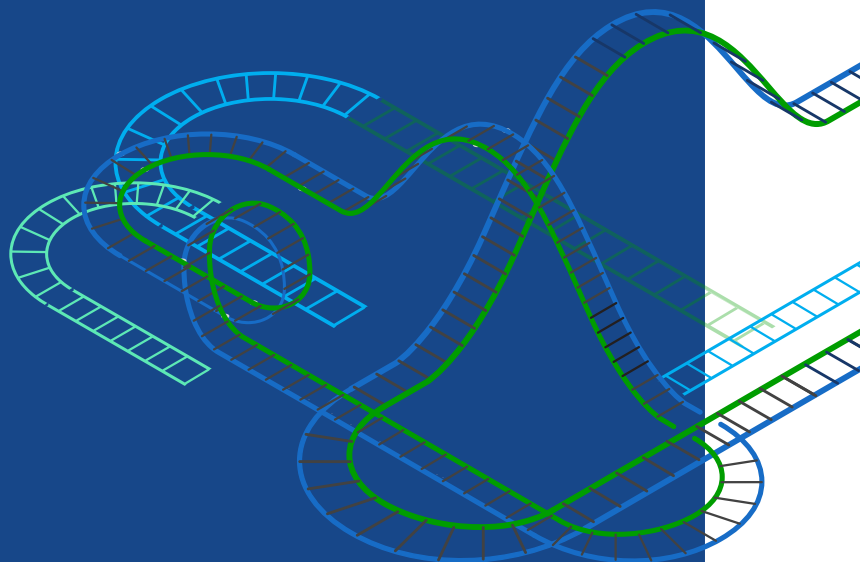
Regjeringens utredning av regelverket har vist at regelverket praktiseres ulikt og har svakheter. Hvilke krav som stilles for å få bevilling er til dels uklare, tillatelsene gis med ulik varighet, og det finnes ikke noen god oversikt over hvem som har tillatelser. Pliktene medfører store byrder for næringsdrivende og gjør det betydelig vanskeligere å drive næringsvirksomhet med brukte varer enn nye. Endringer i brukthandelsregelverket kan bidra til å stimulere til vekst i omsetningen av brukte varer/materialer mellom næringsdrivende og fra næringsdrivende til sluttbrukere innenfor store bransjer som handelsnæringen, industrien og bygg- og anleggsnæringen.

Nærings- og fiskeridepartementet sendte sommeren 2023 på høring et høringsnotat som skisserer to alternativer – et forslag om å oppheve hele brukthandelsregelverket (brukthandellova og brukthandelforskriften) og et alternativ med en ny lov med et innsnevret virkeområde og mindre byrdefulle krav til næringsdrivende som driver handelsvirksomhet med brukte varer. I høringsnotatet ble forslaget om å oppheve brukthandellova og brukthandelforskriften vurdert som det beste alternativet.

HANDLINGSPUNKTER

- **Fremme** for Stortinget ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder i løpet av våren 2024
- **Innføre** strengere regelverk for bærekraftige og giftfrie produkter og verdikjeder for å bidra til en grønn sirkulær økonomi og like rammevilkår for norsk næringsliv som i hele Europa
- **Styrke** produsentansvarsordningen for emballasje for å sikre at den er robust, effektiv og tilpasset en sirkulær økonomi
- **Innføre** nye produsentansvarsordninger for enkelte engangsprodukter av plast og for utstyr i plast fra fiskeri, akvakultur og fritidsfiske
- **Innføre** en ny produsentansvarsordning for tekstiler
- **Vurdere** å innføre nye krav til utsortering og separat innsamling av glass- og metallemballasje, papp og papir, og tekstilavfall for husholdningsavfall og lignende næringsavfall med virkning fra 2025
- **Foreslå** nye virkemidler for å øke andelen husholdningsavfall og lignende avfall fra næringslivet som forberedes til ombruk eller materialgjenvinnes
- **Bruke** Norges ledende rolle til å få på plass en ambisiøs internasjonal avtale som stanser plastforurensing og fremmer en sirkulær verdikjede for plast
- **Styrke** arbeidet med å redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030, blant annet med utgangspunkt i matsvinnutvalgets anbefalinger
- **Fjerne** barrierer for økt ressursutnyttelse i bionæringene gjennom målrettet innsats i EUs regelverksprosesser og utarbeidelse av nødvendig dokumentasjon for å sikre trygghet for mat og miljø
- **Gjennomgå** virkemidler for bedre ombruk av fosfor
- **Legge fram** revidert gjødselregelverk
- **Vurdere** om det er behov for endringer i plandelen av plan- og bygningsloven for å bidra til å gjøre det enklere å rehabilitere og enklere hindre riving av eksisterende bygninger
- **Utarbeide** en tverrsektoriell veileder om gjeldende regler for massehåndtering i dialog med bygge- og anleggsnæringen

- **Vurdere** behovet for endringer og harmonisering av regelverk relatert til massehåndtering
- **Legge til rette** for eller vurdere å etablere markedsplasser for byggeråstoff basert på overskuddsmasser fra mineralutvinning, samferdselsprosjekter og byggeprosjekter
- **Stille krav** om at andelen overskuddsmasser minimeres i prosesser der det er gjennomførbart, basert på beste tilgjengelige teknologi og beste tilgjengelige forretningsmodeller og drifts- og deponeringsmetoder
- **Stille krav** om at tiltakshaver skal utarbeide planer for årlig reduksjon av overskuddsmasser, kjemikaliebruk og annen miljøpåvirkning
- **Vurdere** tiltak for å øke innsamling og materialgjenvinning av avfall med høyt potensial for materialgjenvinning av kritiske og strategiske råvarer
- **Gjennomføre** regelverk som legger til rette for at forbrukerne kan ta gode miljøvalg, som blant annet skal bidra til at forbrukerne får god og pålitelig informasjon om produkters miljøegenskaper, forhindre «grønnvasking» og førtidig produktsvikt og styrke muligheten til reparasjon
- **Gjøre det enklere** å drive handelsvirksomhet med brukte varer

Kapittel 4

4 Kompetanse, partnerskap og resultatoppfølging

For å lykkes med omstillingen til en mer sirkulær økonomi er kompetanse, kunnskap og samarbeid viktig. En sirkulær økonomi krever nye tilnærminger til produksjon, forbruk og ressursutnyttelse som går utover tradisjonelle lineære modeller. For å sikre fremgang, er resultatoppfølging et viktig styringsverktøy.

4.1 Kompetanseutvikling

Utviklingen av sirkulær økonomi vil kreve nye typer kompetanse. I mars 2023 la regjeringen fram Meld. St. 14 (2022–2023)¹³: “Utsyn over kompetansebehovet i Norge” (Utsynsmeldingen). I meldingen varsler regjeringen at kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet er et av de prioriterte områdene i utdannings og kompetansepolitikken framover. Kompetansebehovsutvalgets rapport om fremtidige kompetansebehov: Utfordringer for grønn omstilling i arbeidslivet¹⁴ som ble lagt frem i juni 2023 gir også et viktig kunnskapsgrunnlag knyttet til arbeidet med å øke kompetansen om sirkulær økonomi.

Tiltak for å bedre kompetansen som er nødvendig for en sirkulær økonomi, må utvikles på tvers av organisasjoner og verdikjeder, og tverrfaglig samarbeid vil spille en viktig rolle. Gjennom treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling utvikles det etter- og videreutdanningstilbud som skal bidra til økt deltagelse i kompetanseutvikling. Målet med ordningen er blant annet at ansatte i aktuelle bransjer blir bedre rustet til å mestre omstilling. Flere bransjer har lyst ut temaer for å møte grønn omstilling og sirkulær økonomi. Blant annet har bransjeprogram for avfall- og gjenvinningsbransjen et spesielt fokus på hvordan overgangen til en sirkulær økonomi krever endringer i gjenvinningsløsninger.

¹³ Meld. St. 14 (2022–2023) : [Utsyn over kompetansebehovet i Norge](#)

¹⁴ Kompetansebehovsutvalget (2023): [Utfordringer for grønn omstilling i arbeidslivet](#)

Rådet for rettferdig omstilling i arbeidslivet

Arbeidslivet som læringsarena spiller en nøkkelrolle i å nå klima- og miljømålene. Tiltak for kompetanseutvikling for sysselsatte som trenger oppdatert eller ny kompetanse kan motvirke varig utenforskap og styrke den grønne omstillings- evnen i norsk økonomi. Regjeringen vil at de politiske veivalgene skal skje på en mest mulig rettferdig måte, uten at forskjellene i samfunnet øker. Det er viktig at vi styrker det generelle arbeidet for et rettferdig og anstendig arbeidsliv, som å legge til rette for videre- og etterutdanning for smidigere overganger for arbeids- takere som søker arbeid i nye grønne næringer.

En rettferdig klimapolitikk handler om at klima- og næringspolitikken må legge til rette for lønnsomme arbeidsplasser i et lavutslippssamfunn for alle. Rådet regjeringen har etablert for rettferdig omstilling med partene i arbeidslivet skal bidra med innspill til en rettferdig omstilling i arbeidslivet drevet frem av miljø- og klimapolitikk nasjonalt og internasjonalt.

4.2 Partnerskap

Omstilling for å fremme sirkulær økonomi krever økt samordning og samhandling mellom berørte aktører; forvaltningen, næringslivet, kommuner, fylkeskommuner og berørte interesseorganisasjoner. Det er et stort informasjonsbehov om de nye regelverkene for sirkulær økonomi.

Kommunen som tilrettelegger

Kommunene har viktige roller for å tilrettelegge for sirkulære løsninger. De har tydelige roller som pådriver for samfunnsutvikling, innkjøper og planleggings- myndighet. For eksempel kan de fremme delingsøkonomi, reparasjon, ombruk og materialgjenvinning, og kommuner bør bruke sin innkjøpsmakt til å velge sirkulære varer og tjenester. Arealer er en knapp ressurs, sirkulære løsninger er viktige også knyttet til arealbruk. De kan også samordne informasjon om sirkulære tilbud i lokalsamfunnet. Selv om flere kommuner har ønske om å legge til rette for sirkulær økonomi i sin kommune, kan det være krevende i praksis.

I 2023 har KS utviklet en veileder på sirkulær økonomi for kommunesektoren. Veilederen skal stimulere til samarbeid lokalt og regionalt mellom næringsliv, offentlige aktører, innbyggere og organisasjoner.

Klimapartnerskap

Regjeringen har lansert klimapartnerskap som en arena for strukturert dialog mellom stat og næringsliv på bransjenivå. Formålet er å sette fart på arbeidet med utslippsreduksjoner og grønn omstillingen i næringslivet. Det er også en målsetting med klimapartnerskap å fremme økt bærekraftig verdiskaping, økt konkurranseevne i norsk næringsliv og økt eksport av grønne produkter til internasjonale verdikjeder. Arbeidet med sirkulær økonomi er en integrert del av arbeidet.

Arbeidet skal identifisere og forankre nødvendige utslippskutt og identifisere potensial for styrket innsats for øvrig grønn omstilling i næringen, herunder energi- og ressurseffektivisering og økt sirkularitet. Klimapartnerskap skal legge til rette for systematisk erfaringsutveksling om effekt av virkemidler og behov for endringer i virkemiddelbruken, uten å redusere statens overordnede handlingsrom i klimapolitikken. Det er etablert dialog om klimapartnerskap for tre bransjer, hhv. maritim næring, bygg-, anlegg- og eiendomsnæringen, og prosessindustrien. Regjeringen arbeider nå med å inngå bransjespesifikke avtaler med disse næringene.

Plastpartnerskap

Klima- og miljødepartementet har blitt enige med næringslivet om et plastpartnerskap om forbruksreduksjon av enkelte engangsprodukter av plast. De private partene er Næringslivets Hovedorganisasjon, Virke, NHO Mat og Drikke, NHO Reiseliv, NHO Service og Handel, HK Norge og Emballasjeforeningen. Partnerskapet tar utgangspunkt i FNs bærekraftsmål og Norges forpliktelser etter EUs direktiv om plastprodukter.

Formålet med plastpartnerskapet er å samarbeide om å oppnå en ambisiøs og vedvarende reduksjon i forbruk av engangs matbeholdere for hurtigmat og ta-med-mat og drikkebegre med lokk, som er laget helt eller delvis av plast.

Partene vil arbeide for å fremme en bedre ressursutnyttelse, og for mer bærekraftige og sirkulære løsninger for de aktuelle produktene. Partene skal bidra til holdningsskapende arbeid for å fremme forbruksreduksjon av disse produktgruppene og andre engangsprodukter av plast. Partene vil også jobbe for å rekruttere private og offentlige virksomheter til partnerskapet. Tilstuttede virksomheter gjør selv en vurdering av hvordan de vil bidra til å redusere forbruket av de aktuelle plastproduktene, men skal rapportere på oppnådd forbruksreduksjon. Partnerskapet skal drives av en koordineringsgruppe som vil møtes jevnlig. Partene er innstilt på å videreutvikle partnerskapet i tiden fremover.

Samfunnsoppdrag

Regjeringen vil bruke flere verktøy for å fremme sirkulær økonomi, også målrettede samfunnsoppdrag.

Målrettede samfunnsoppdrag er banebrytende satsinger der målet er å finne løsninger på definerte teknologiske og/eller samfunnsmessige problemer innenfor en angitt tidsfrist. De store samfunnsutfordringene som målrettede samfunnsoppdrag tar mål av seg å løse, har sjelden enkle løsninger. Samfunnsoppdrag må være tydelig forankret på politisk nivå. Samfunnsoppdrag går ofte på tvers av flere politikkområder og krever samarbeid og bred medvirkning av relevante aktører på tvers av ulike sektorer. For at et samfunnsoppdrag skal kunne mobilisere tilstrekkelig innsats fra alle involverte, er det nødvendig å definere målet slik at man kan vite om det er nådd innen angitt tid. Målet for samfunnsoppdraget vil dermed være en kvantitativ størrelse eller et klart definert kvalitativt mål. Arbeidsformen gir en mulighet for å involvere blant annet bedrifter, offentlige tjenesteytere, regulatoriske myndigheter, forskere og befolkningen. Samfunnsoppdragene skal også ta i bruk den kunnskapen som allerede finnes, og resultatene skal reelt iverksettes i samfunnet.

Europakommisjonen har lansert fem samfunnsoppdrag i sitt rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont Europa. Fire av de fem samfunnsoppdragene, «sunne hav og vann», «klimanøytrale og smarte byer», «tilpasning til klimændringer» og «jordhelse», er koblet til både EUs politiske ambisjoner om et grønt skifte, FNs bærekraftsmål og Parisavtalen. Alle disse er direkte eller indirekte relevante for å fremme sirkulære løsninger. Norges deltakelse i EUs samfunnsoppdrag er politisk forankret i regjeringen og Europakommisjonen legger stor vekt på at samfunnsoppdragene også skal iverksettes på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Departementene har en tydelig rolle i oppfølgingen av EUs samfunnsoppdrag fordi det er et stort behov for koordinering på tvers, fordi det er nære koblinger mellom vår nasjonale og internasjonale agenda, og fordi departementene skal bidra til å utvikle regelverk som støtter opp under målene. I tillegg skal nasjonale satsinger og aktiviteter kobles sammen med aktivitetene på EU-nivå.

I Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023-2032 lanserte Regjeringen et samfunnsoppdrag om bærekraftig fôr med mål om at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene i matsystemene. Samfunnsoppdraget er relevant for å fremme sirkulære løsninger i matsystemene. Produksjon av fiskefôr og kraftfôr til husdyr utgjør i dag en vesentlig del av klimagassutslippene fra matsystemene. Det innebærer at det må utvikles nye fôrressurser som gir et godt fôr for dyrene, trygg mat for konsumentene, og som er mindre belastende for miljøet. Samtidig

må ressursene utnyttes mer effektivt og sirkulært. Her vil det være behov for god samhandling og koordinering; fra grunnleggende kunnskapsoppbygging til at nye innovasjoner og teknologiske løsninger tas i bruk. Forskningsrådet har i 2023 ledet arbeidet med å videreutvikle samfunnsoppdraget og leverte forslag til mål og videre organisering i november 2023. Arbeidet igangsettes i 2024.¹⁵ Fem departementer deltar i oppfølgingen.

Utredning av nasjonalt samfunnsoppdrag om sirkulær økonomi

I Stortingets Innst. 170 S (2022-2023) om *Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning* uttalte flertallet i utdannings- og forskningskomiteen at det bør utvikles et samfunnsoppdrag rettet mot sirkulære løsninger og mer bærekraftig bruk av naturen. Regjeringen følger opp dette forslaget og vil i 2024 utrede hvordan et samfunnsoppdrag kan bidra med løsninger for å gjøre økonomien og samfunnet mer sirkulært, i tråd med prioriteringene i Hurdalsplattformen. Klima- og miljødepartementet leder arbeidet i samarbeid med involverte departementer. Det tas sikte på bred involvering, og både underliggende virksomheter og andre tverrfaglige kunnskapsmiljøer vil bidra inn i arbeidet.

Utredningen vil høste erfaringer fra, og sees i sammenheng med, allerede igangsatte samfunnsoppdrag, både nasjonale og europeiske. Det blir særlig viktig å vurdere innretningen av samfunnsoppdraget, slik at retningen på arbeidet er helhetlig og målbart og fremmer sirkulære løsninger samt bred involvering.

4.3 Resultatoppfølging

Mål og indikatorer

Sirkulær økonomi er komplekst og omfattende, og å måle utviklingen i omstillingen til en mer sirkulær økonomi krever et bredt sett av indikatorer. EU lanserte i mai 2023 et oppdatert rammeverk for å måle sirkulær økonomi i EU i helhet og i det enkelte medlemsland. Rammeverket ble oppdatert for å bedre vise koblingene mellom sirkulær økonomi, klimanøytralitet og ambisjonen om null forurensning. En forutsetning da indikatorene ble utformet er at de skal være relevante, troverdige, brukervennlige og robuste, og de skulle ikke pålegge medlemsland økt rapporteringsbyrde. Det nye indikatorrammeverket bygger i stor

---

¹⁵ For mer informasjon, se Forskningsrådets nettside om samfunnsoppdraget: [Berekraftig før \(forskning.no\)](https://forskning.no)

grad på de samme tematiske områdene som tidligere: produksjon og forbruk, avfallshåndtering, sekundære råvarer, konkurranseevne og innovasjon. I tillegg er global bærekraft og motstandsdyktighet lagt til som et nytt område. Sammen sier indikatorene noe om helheten i den sirkulære økonomien i EU og utviklingen for den enkelte indikatoren over tid. Miljødirektoratet har vurdert indikatorene i rammeverket og anbefalt hvilke av disse som bør brukes som nasjonale indikatorer. Regjeringen jobber videre med disse anbefalingene, og vil på bakgrunn av dette vurdere nasjonale indikatorer.

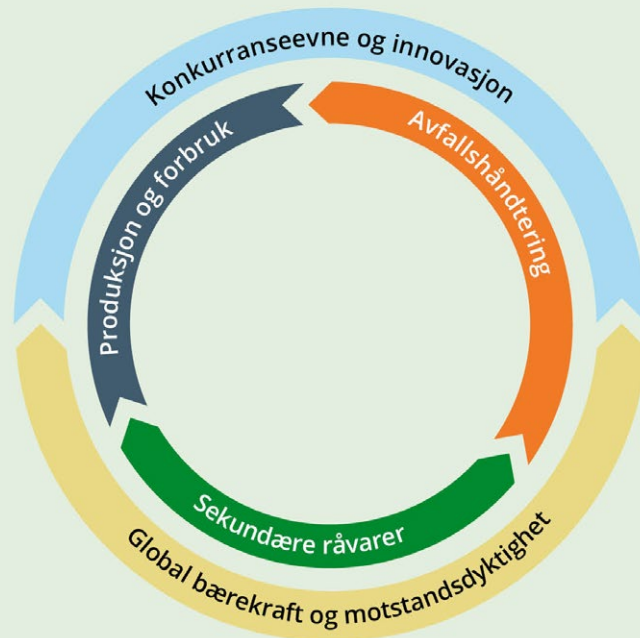
På bakgrunn av ekspertgruppens helhetlige utredning av virkemidler som kan fremme sirkulære aktiviteter, vil regjeringen vurdere om det er behov for ytterligere nasjonale mål for sirkulær økonomi. Dette for å sikre en helhetlig tilnærming til sirkulær økonomi. Regjeringen ønsker at eventuelle nye nasjonale mål skal dekke bredden av den sirkulære økonomien, og sette en tydelig og langsiktig retning for omstillingen.

I dag inkluderer indikatorrammeverket til EU tall for Norge der det finnes data, men det mangler data for Norge for flere av indikatorene. Regjeringen tar derfor sikte på å fremskaffe tall for prioriterte indikatorer innen utgangen av 2024.

Statistikk

I tillegg til statistikken som inngår i indikatorrammeverket, er det behov for å utvikle mer detaljert statistikk innenfor spesifikke sektorer, næringer eller andre områder for sirkulær økonomi. Nasjonalt program for offisiell statistikk (2024-2027) inneholder prioriterte statistikker på flere områder, også sirkulær økonomi. Bevilgningene til å utvikle plaststatistikk har økt, men det er store utviklingsbehov også utover dette. For eksempel er ikke dagens offisielle statistikk innen avfall tilfredsstillende. Derfor vil regjeringen styrke utviklingsarbeidet på statistikk for sirkulær økonomi. Tilstrekkelig kvalitet på nasjonal statistikk er avgjørende for å vurdere om vi er på rett vei mot målene for sirkulær økonomi.

Figur 4.1 EUs rammeverk for måling av sirkulær økonomi

1 A-B: Materielt forbruk

Råvareforbruk/ materialforavtrykk og ressurs / materialproduktivitet

2: Grønne offentlige anskaffelser

Andel grønne offentlige anskaffelser

3 A-F: Avfallsgenerering

Total avfallsmengde, avfallsmengde unntatt hovedstrømmene av mineralsk avfall, mengde husholdningsavfall og husholdningslignende næringsavfall, mengde matavfall, mengde emballasjeavfall, mengde plastemballasjeavfall

4 A-B: Materialgjenninningsgrad

Materialgjenninningsgrad av husholdningsavfall og husholdningslignende næringsavfall, materialgjenninningsgrad avfall unntatt større mineralavfall

5 A-C: Materialgjenninningsgrad av andre avfallsstrømmer

Materialgjenninningsgrad emballasje, materialgjenninningsgrad plastemballasje, materialgjenninningsgrad separat innsamlet EE-avfall

6 A-B: Sirkulær materialbruksgrad

Andel materialbruk av sekundære råvarer mot total materialbruk

7 A-C: Handel av materialgjenvunnet råvare

Import av materialgjenvunnet råvare fra utenfor EU, eksport av materialgjenvunnet råvare til utenfor EU, handel innen EU av materialgjenvunnet råvare

8 A-C: Private investeringer, arbeid og verdiskaping fra sirkulære næringer

Andel investeringer fra privat sektor til sirkulære næringer, brutto verdiskaping fra sirkulære næringer

9: Innovasjon

Patenter innenfor avfallshåndtering og materialgjenvinning

10 A-B: Global bærekraft

Forbruksforavtrykk (konsum), utslipp fra produksjon

11 A-B: Motstandsdyktighet

Materialimport avhengighet, EUs selvforsyningsgrad for råmaterialer

HANDLINGSPUNKTER

- **Bruke** Klimapartnerskap som en arena for økt samhandling om sirkularitet i næringene
- **Gjøre** informasjon og veiledning om sirkulær økonomi bedre tilgjengelig
- **Bruke** Rådet for rettferdig omstilling til å videreutvikle dialogen mellom regjeringen, partene i arbeidslivet og relevante organisasjoner om sirkulær økonomi
- **Prioritere** forskning og forskningsdrevet innovasjon for sirkulære løsninger og trygg bruk av bioressurser på tvers av næringer, sektorer og fagområder
- **Gjennomføre** samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr for å utvikle mer sirkulære bionæringer
- **Utrede** et samfunnsoppdrag for sirkulær økonomi
- **Oppdatere** norske data til indikatorsettet til EU i løpet av 2024
- **Utvikle** nasjonale indikatorer på bakgrunn av EUs rammeverk for måling av sirkulær økonomi
- **Styrke** utviklingsarbeidet på statistikk som er særlig viktig for å måle utviklingen i sirkulær økonomi
- På bakgrunn av ekspertgruppens utredning **vurdere** om det er behov for ytterligere nasjonale mål for sirkulær økonomi

Utgitt av:
Klima- og miljødepartementet

Bestilling av publikasjoner:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00
Publikasjoner er også tilgjengelige på:
www.regjeringen.no

Publikasjonskode: T-1586 B
ISBN PDF: 978-82-457-0543-0
ISBN Trykk: 978-82-457-0544-7
Design: Tibe Oslo
Foto: Shutterstock
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
03/2024 – opplag 200

